

SOS.DEM. NAISLIITON

XX

EDUSTAJAKOKOUKSEN

PÖYTÄKIRJA

**KOKOUS PIDETTIIN HELSINGISSÄ
HUHTIKUUN 19. JA 20. P:Ä 1953**

Liitteenä:

**Liiton toimintakertomukset vv. 1950—1952
ja kokoukselle esitetyt alustukset.**

Toimittaneet:

Kokouksen sihteerit.

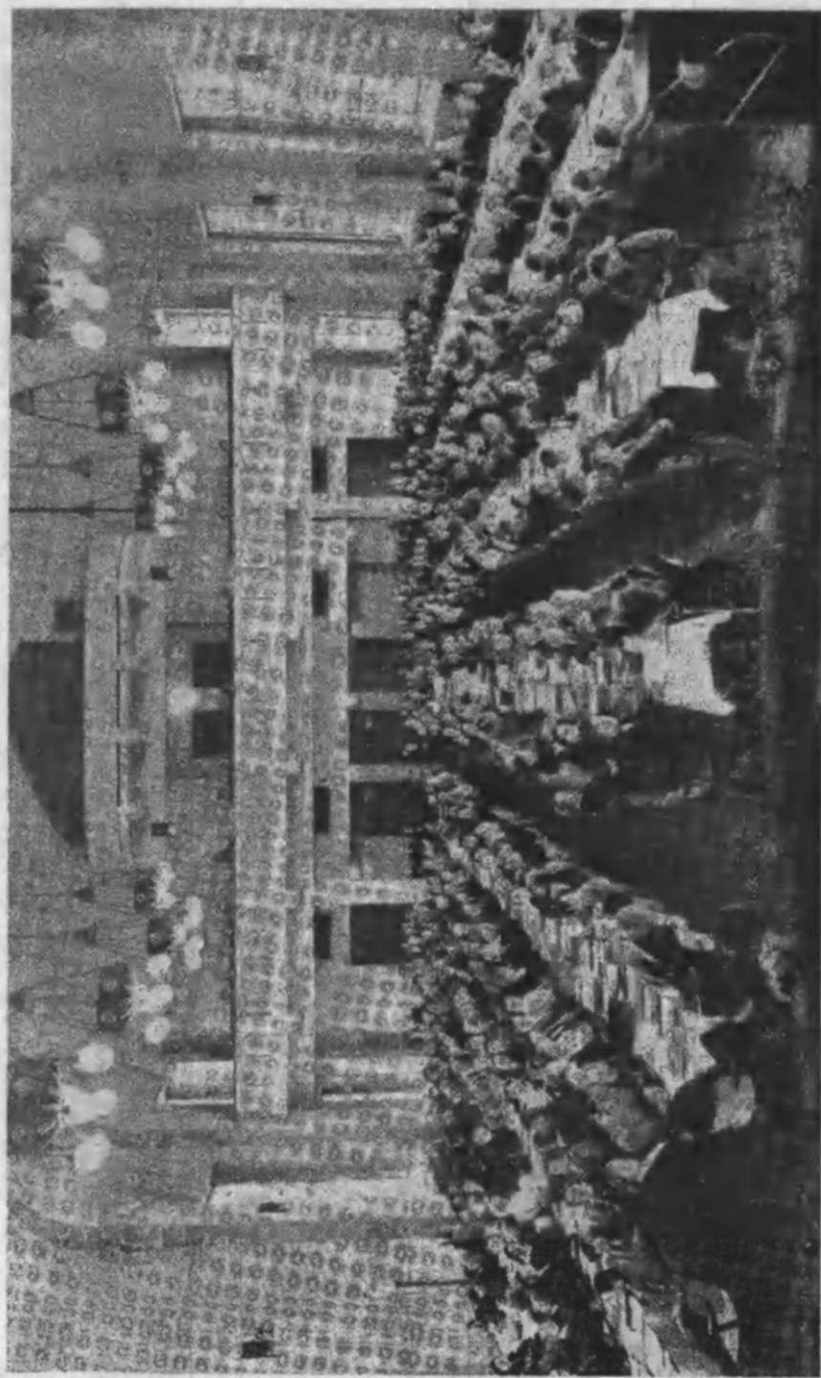
TYÖVÄENLIIKKEEN KIRJASTO

KIRJASTO

1290640095

329.14-055.2(480) Sos.dem Naiset 2 K
Sos.dem. naisliiton XX edustajakokouks

SISÄLLYSLUETTELO:

	Sivu
Kokouksen avaus	5
Kutsuvieraiden tervehdykset	7
Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen	12
Edustajain valtuuksien hyväksyminen	12
Kokouksen virkailijat	22
Pöytäkirjan painattaminen	23
Kokouksen esityslista, työohjelma ja kokoussäännöt	23
Haudoilla käynti	24
Valiokunnat	24
Selostus poliittisesta ja taloudellisesta tilanteesta	25
Sos.-dem. Naisliiton XX edustajakokouksen julkilausuma	25
Liiton toimintakertomukset vv. 1950—1952	28
Tilikertomusten hyväksyminen ja tili- ja vastuuvapauden myöntäminen	30
Puheenjohtajan vaali	31
Liitto toimikunnan jäsen ehdokkaiden nimeäminen	31
Toinen kokouspäivä	32
Liittotoimikunnan vaali	32
Liittoneuvoston asettaminen	32
Tilintarkastajien vaali	33
Poliittiseen toimintaan valmentautuminen	33
Sosiaalista turvallisuutta lisättävä	36
Valistustyömme	37
Naisten yhteiskunnallisen vastuun syventäminen	37
Eroavat toimihenkilöt	39
Väkijuomalakiehdotuksen tarkastelua	41
Nuorten raittiustyön välttämättömyys	41
Nuoriso ja sos.-dem. naisliike	41
Valtionapua yksityisille vanhainkodeille	42
Vanhuusavustuslakia selvennettävä	42
Eläkeiän alentaminen	42
Liiton sääntöjen muutokset	43
Asuntoja on saatava enemmän	43
Perheettömien asutuskysymys asutuskeskuksissa	43

	Sivu
Lastensuojelua tehostettava	44
Yksinäisiä äitejä tuettava	44
Puolueverot	44
Kokouksen lopettaminen	45
Pöytäkirjantarkastajien lausunto	47

LIITTEEN SISÄLLYSLUETTELO:

Esityslista	3
Sos.-dem. Naisliiton toimintakertomukset vuosilta 1950-51-52	5
Toiminta v. 1950	20
Toiminta v. 1951	30
Toiminta v. 1952	60
Alustuksia	81
Poliittiseen toimintaan valmentautuminen	81
Sosiaalista turvallisuutta lisättävä	85
Valistustyömme	89
Liiton sääntöjen muutokset	93
Naisten yhteiskunnallisen vastuun syventäminen	95
Väkijuomalakiehdotuksen tarkistelu	97
• Nuorten räittäistyön välttämättömyys	101
Nuorisio ja sos.-dem. naisliike	103
Valtion apua yksityisille vanhainkodeille	104
Vanhuusavustuslakia selvennettävä	106
Eläkeiän alentaminen	107
Asuntoja on saatava enemmän	108
Perheettömien asutuskysymys asutuskeskuksissa	109
Puolueverot	110
Lastensuojelua tehostettava	111
Yksinäisiä äitejä tuettava	112

**Sos.-dem. Naisliiton XX edustaja-
kokous Helsingissä huhtikuun
19. ja 20. p:nä 1953.**

Sos.-dem. Naisliiton XX edustajakokous alkoi huhtikuun 19. p:nä 1953 klo 10 Helsingin Työväentalon juhlasalissa, jonka näyttämö oli koristettu laakeripuvin, kukin, viherkasvein ja valtakunnan, Ruotsin ja Norjan ja punaisin lipuin. Kun kokousedustajat ja kutsuvieraat olivat asettuneet paikoilleen toivottivat Nuoret Kotkat ja Päivän Nuoret runoin ja lauluin menestystä kokoukselle. Senjälkeen Sos.-dem. Naisliiton puheenjohtaja *Työne Leivo-Larsson* piti kokouksen avauspuheen.

Toivotettuaan osanottajat tervetulleiksi tähän naisliiton XX:een edustajakokoukseen ja tervehdittyään sydämellisesti myös Ruotsin ja Tanskan sos.-dem. naisten lähettämiä edustajia Annie Wallentheimia, Eivor Söderqvistiä ja Rakel Seweriiniä, hän muutamain sanoin esitteli heidät edustajille. Tämän jälkeen puhuja tervehti kotimaisia kutsuvieraita, Sosialidemokraattisen puolueen puheenjohtajaa, puolustusministeri Emil Skogia, sos.-dem. eduskuntaryhmän puheenjohtajaa Väinö Tanneria, sosiaaliministeriön, lääkintöhallituksen, muiden työväenjärjestöjen sekä yleisten kansalaisjärjestöjen edustajia. Erityisen lämpimät sanat Työne Leivo-Larsson osoitti sos.-dem. naisliikkeen veteraaneille. »Toivon, että kokouksesta lähtiessänne voitte rauhallisin mielin todeta, että se suuri ihmiskuntaa vapauttava taistelu, jonka te olette panneet alulle ja jonka hyväksi te olette tehneet oman velvollisuutenne, on jatkuva, kunnes päämäärä on saavutettu. 'Sosialismin on tulevaisuus, se on ensisijassa työmiehen ja -naisen', sanoi August Bebel. Se on ollut teidän näkemyksenne ja se on myös meidän näkemyksemme tulevaisuuteen nähden», puhuja lausui. Puhuja omisti sitten kiitolisuuden sanat niiden naistovereiden muistolle, jotka

omalla paikallaan ovat kyntäneet syvän vaon työväenliikkeen historiaan, mutta jotka ovat nyt siirtyneet tuntemattomaan. Hän mainitsi heistä nimeltä neljä, Anni Harvalan, Anni Savolaisen, Laura Härmän ja Miina Sillanpään, jonka elämä kokonaisuudessaan oli yhteiskunnalle omistettu. Kokous kunnioitti heidän muistoaan hetken hiljaisuudella.

Tämän jälkeen puhuja jatkoi: Liittomme kahdeskymmenes edustajakokous kokoontuu nyt suotuisien merkkien valitessa. Liittomme jäsenmäärä on noussut, sitähän todistaa tämänkertainen kokousedusta jäimme lukumääräkin, joka ylittää kaikki edelliset kokouksemme. Meidän liittomme äänenkannattaja on tullut yhä suositummaksi työläiskotien perhelukemistona, ollen sen tilaajamäärä tällä kertaa suurempi kuin olimme viime edustajakokouksessa uskaltaneet uskoa. Toimintamme on kokonaisuudessaan vilkastunut, syventynyt ja vahvistunut. Sosialidemokratia on voittanut uutta alaa meidän naisten keskuudessa.

Meidän liittomme kautta on kymmeniin tuhansiin koteihin levitetty valistusta, niin hyvin taloudellista kuin henkistäkin.

Me olemme valistustyössämme pitäneet tärkeänä painostaa sitä, että demokratia sisältää niin hyvin yhteisvastuun ja yhteistyönkin vaatimuksen, joka kohdistuu kaikkiin kansalaisiin. Sen vuoksi meidän on pidettava huoli siitä, että me annamme ihmisille mahdollisuuden täyttää velvollisuutensa.

Sosialidemokratia, samalla kuin se on joukkoliikettä, kunnioittaa ja suojelee yksilöä.

Ruotsinmaalainen työväen sivistystoiminnan veteraani Johan Sandler on sanonut, että kansanvalistuksen tehtävä on sama kuin kuvanveistäjän, sen on vuoltava ihminen esiin sitä ympäröivästä massasta.

Tämä vaatimus alkaa yhä enemmän selvitä meille. Työväenliikkeen alkuaikoina jokapäiväisen elämän taloudelliset pulmakysymykset vaativat ihmisten huomiota niin suuressa määrin osakseen, että monet unohtivat sisäisen ihmisen. Nyt, kun työväenluokan taloudellinen asema on parantunut, yhteiskunnalliset oikeudet ovat saavutetut ja ratkaistavana on oikeastaan vain kysymys näiden saavutettujen oikeuksien oikeasta ja tarkoituksenmukaisesta käytöstä, alkaa ihminen ja ihmisen oman minän kehittäminen yhä suuremmassa määrin astua etualalle.

Meidän on kyettävä antamaan elämälle sisältö, autettava ihmistä käsittämään itseänsä, luomaan itselleen entistä suuremmat mahdollisuudet tehdä paras mahdollinen omasta elämästään. Ulkonaisten olosuhteitten parantuessa ovat sisäiset ristiriidat, yksilöllisen elämän vaikeudet astuneet esiin vaatimaan ratkaisua. Näihin meidän on kiinnitettävä huomiomme. Eikä vähiten juuri naisliikkeessä. Työläis-

naisliikkeen on kyettävä antamaan työläiskodeille valistustyön kautta ja avulla mahdollisuudet onnellisen, eheän perhe-elämän ja yksilöllisten tarpeiden tyydyttämisen kehittämiseen.

Elämä on jatkuvasti monipuolistunut, yksilöltä vaaditaan yhä uutta tietoa ja kykyä selviytyäkseen elämästä. Uudet kysymykset ovat astuneet meidän eteemme vaatien ratkaisua. Me joudumme joka päivä tekemisiin sellaisten asioiden kanssa kuin on esim. taloudellinen ja teollinen demokratia, uudenaikaiseksi muotoutunut ulkomaankauppapolitiikka, jossa tarvikkeet myydään toisia tarvikkeita vastaan. Me puhumme suunnitteluneuvostosta ja erilaisista pitkän ja lyhyen tähtäimen ohjelmista, jotka kaikki ehkä tulevat vaikuttamaan meidän jokapäiväiseen elämäämme. Meidän on tiedettävä niistä jotakin. Meidän on tunnettava mielenkiintoa kansainvälistä politiikkaa kohtaan, koska siitä riippuu mm. sellainen asia kuin kysymys sodasta ja rauhasta, mikä on koko ihmiskunnan elämän peruskysymys. Meitä askarruttavat erilaiset kulttuurikysymykset, joihin liittyvät keskustelut erilaisista koulumuodoista ja kansansivistystyöstä. Meidän on asennoituttava vapaa-ajan viettoa koskevien kysymysten ratkaisuun, jolloin käsittelyn piiriin on saatava myös perheenäitien vapaa-aika. Meitä askarruttavat erityisesti tällä hetkellä asuntokysymys ja kaikki ne vaikeudet, jotka seuraavat asuntopulasta. Kaikkien näiden kysymysten käsittely ja niille oikean ratkaisun löytäminen vaatii jatkaiselta niihin kiinnostuneelta asioihin paneutumista. Tiedon tie on se, jota kulkien myös aineelliset pulmat ratkaistaan ja saatetaan onnelliseen päätökseen.

Tämän jälkeen puhuja kosketteli niitä asioita, jotka on otettu kokouksen ohjelmaan ja totesi, että alkava kolmivuotiskausi tulee järjestöillemme olemaan ankaran työn aikaa, sillä ennen seuraavaa liittokokousta joudumme suorittamaan kolmet vaalit, nimittäin kunnallis-, valtiolliset ja presidentinvalitsijamiesvaalit. Meidän puolueemme voitto tai tappio vaaleissa on lähinnä Sos.-dem. Naisliiton järjestöjen varassa, sillä naisten keskuudesta voidaan voittaa enemmän uusia äänestäjiä kuin miesten. Puhuja lopetti avauspuheensa runoilijan sanoihin: »Meidän on oltava raja ja muuri pimeyttä vastaan, vihaa ja kuolemaa vastaan. Hävitetyn maailman ylle me nostamme elämän lipun! Olkoon yhteiset kätemme suojeleva risti maailman yllä. Valo pimeässä, ihmisyyden huuto, elämän lippu uuden maailman ovella».

Puheen päätyttyä laulettiin yhteisesti Työläisnaisten marssi.

KUTSUVIERAIDEN TERVEHDYKSET.

Puheenjohtaja luovutti ensimmäisen puheenvuoron sos.-dem eduskuntaryhmän puheenjohtajalle *Väinö Tannerille*, joka kiitti eduskuntaryhmän puolesta kutsusta edustaja-

kokoukseen ja mainitsi, että käsitykset naisten asemasta ja toiminnasta ovat kuluneen 50 vuoden aikana suuresti muuttuneet. Naisten toiminta on vanhaa, mutta se on vuosikymmenien kuluessa ulottunut yhä laajempiin piireihin. Eduskuntatyöhön naiset ovat tuoneet oman panoksensa, ottaneet esille naisia, lapsia ja koteja koskevia kysymyksiä. Erityisen ilahduttavaa on, että edustajakokouksessa käsitellään myös kysymystä yhteiskunnallisen vastuun syyntämisestä, sillä valta tuo aina mukanaan vastuuta.

Sosiaaliministeriön tervehdyksen esitti apulaisylitarkastaja *Annikki Liste* ja lääkintöhallituksen tervehdyksen lääkintöneuvos *Leo A. Kaprio*, jotka molemmat korostivat sitä, että valtion sosiaalista toimintaa harjoittaville virastoille on tärkeätä, että laajat kansalaispiirit maassa tuntevat kiinnostusta sosiaalisiin kysymyksiin ja totesivat, että Sos.-dem. Naisliiton piirissä on tällä alalla tehty uraauurtavaa työtä yksinäisten äitien, perheenäitien lomatoiminnan ja vanhusten hyväksi.

Sosialidemokraattisen Puolueen, Sos.-dem. Nuorisoliiton ja Nuorten Kotkien tervehdyksen esitti puolueen puheenjohtaja, ministeri *Emil Skog*. Hän totesi, että on rakennettu uudenaikainen yhteiskunta ja paljon työväenluokalle merkityksellistä on saatu aikaan. Paljon on kuitenkin vielä puolueen ohjelmassa tekemättä sellaisia kuin on sairausvakuutuksen aikaansaaminen, asuntokysymyksen hoitaminen ja monia muita kysymyksiä. Vieläkin on naisia liian vähän johtavilla paikoilla ja naisten vaikeampi päästä eteenpäin. Tarvitaan vielä sosialidemokraattien työtä, erikoisesti sosialidemokraattisten naisten panosta olosuhteitten parantamiseksi.

Ruotsin Sos.-dem. Naisliiton järjestösihteeri *Eivor Söderqvist* esitti tervehdyksessään seuraavaa:

Puoluetoverit! Ruotsin Sos.-dem. Naisliiton puolesta on minulla ilo tervehtiä kokoustanne. Aivan erityisesti minua ilahduttaa tämän tervehdyksen esittäminen senvuoksi, että minusta tuntuu, että olen saanut niin hyvän yhteyden kaikkiin täällä oleviin tovereihin ja toivon että tunne hyvästä toveruudesta ei ole virheellinen.

Pitää yhtä, on kaksi sanaa, joilla kaikessa kielellisessä yksinkertaisuudessaan on syvällekyvä merkitys. Me pohjoismaiden sosialidemokraattiset naiset olemme toteuttaneet näitä sanoja käytännössä. Haluan vain esimerkkinä mainita pohjoismaiset naistenpäivät. Viime vuonna te olitte meidän vierainamme ja vakuutan teille, toverit, että elätte pysyvästi ruotsalaisten tovereiden sydämissä. Erikoisesti läh-

töhetki, jolloin te sävelin kiititte vieraanvaraisuudesta, vaikuttii meihin syvästi. Kiitos teille siitä toverit.

Kesäkuussa tulevat ruotsalaiset ja suomalaiset toverit yhdessä muiden pohjoismaalaisten kanssa tapaamaan täällä Suomessa pohjoismaisella opintoviikolla ja me tiedämme, että te silloin osoitatte meille vieraanvaraisuutta, joka on teille ominaista.

Mutta muillakin aloilla on yhteistyötä. Sosiaalipolitiikan alalla esimerkiksi jätimme viime joulukuussa yhdessä ammattiyhdistysnaisten kanssa esityksen pohjoismaisen sopimuksen aikaansaamiseksi äitiysvakuutuksen alalla. Olemme hyvin iloisia tästä yhteistyöstä, ei vain sen vuoksi, että voimme antaa toiselleme jotain pysyvästi arvokasta vaan myös sen vuoksi, että voimme oppia toisiltamme paljon.

Ruotsin Sos.-dem. Naisliitto elää tällä hetkellä hyvin suotuisaa kautta. Jäsenmäärämme on lisääntynyt vuoden 1948 jälkeen 15.000 jäsenellä ja vuodenvaihteessa 1952 meillä oli 65.500 jäsentä. Tämän vuoden ensimmäisinä kuukausina on kiihkeä jäsenhankintakampanja jatkunut emmekä vielä tiedä, kuinka monet naiset ovat liittyneet jäseneksi. Lehtemme Morgonbris on myös lisännyt viime vuonna levikkiään ei vähemmällä kuin 60.000 kappaleella.

Olemme iloisia siitä, että meidän on onnistunut aktivisoida naiset siinä määrin kuin on tapahtunut ja uskomme, että puolueemme harjoittama sosiaalipolitiikka on aikaansaanut edistysaskeleet. Tämän vuoden valtiopäivät ennustavat myös hyvää meille naisille, joilla on monia ilonaiheita muistiin merkittävänä: kotona työskentelevät naimisissa olevat naiset merkitään itsenäisinä jäseninä sairausvakuutukseen ja he saavat oman sairauskorvauksen, äitiysavustuksen enimmäismäärää korotetaan ja aviottomat äidit saavat omakotilainoja. Kansaneläkkeitä korotetaan toukokuun 1. päivästä.

Meidän liitoillamme on suuri tehtävä naisten poliittisessa aktivisoimisessa, heidän kouluuttamisessaan kelvollisiksi yhteiskunnan kansalaisiksi, pystyviksi ja halukkaiksi suorittamaan osuutensa laajalle ulottuvassa yhteiskunnallisessa työssä, jossa meillä ei ole varaa olla ilman naisia.

Mutta meillä on toinenkin suuri tehtävä, jonka merkitystä ei saa aliarvioida, nimittäin kasvattaa jäsenistömme kansainväliseen ajatteluun. Tämä on valistustyökysymys, tärkeämpi kuin koskaan aikaisemmin, ja siinä on sosialidemokratian näyteltävä johtavaa osaa.

-Maaailman kaikki sosialidemokraattiset naiset viettävät maalisi- ja huhtikuussa kansainvälistä naistenpäivää ja meistä Ruotsissa on tuntunut luonnolliselta kytkeä tämä kysymys valistustyössämme niin sanottujen taloudellisesti takapajuisien maiden ongelmiin.

Kansainvälinen demokraattinen sosialismi on ottanut tämän kysymyksen ohjelmaansa ja on oikein, että näin on tapahtunut. Kaikkina aikoina me olemme taistelleet huonoimassa asemassa olevien puolesta emmekä olisi uskollisia perinteillemme, jos rajoittaisimme tehtävämme työskentele-

mällä yksinomaan huonoimmassa asemassa olevien puolesta parhaimmalla asemalla olevissa maissa.

Toivon, että luottamuksellinen/yhteistyö järjestöjemme välillä edelleen vahvistuisi ja kehittyisi, meidän kaikkien yhteiseksi hyödyksi.

Norjan Työväenpuolueen Naissihteeristön puheenjohtaja Rakel Seweriin lausui tervehdyksessään seuraavaa:

Minulla on ilo tuoda Suomen Sos.-dem. Naisliitolle tervehdys Norjasta, Norjan Työväenpuolueen naisilta. — Meillä ei ole itsenäistä naisliittoa, vaan naiset muodostavat omia ryhmiään puolueosastoissa kautta maan. Keskuksena on naissihteeristö, joka johtaa työtä, ja meillä oli kuukausi sitten kongressimme.

Tässä kongressissa valittiin uudet toverit sihteeristöön jjo minä sain kunnian tulla puheenjohtajaksi. Meillä, jotka aloimme työmme uudessa sihteeristössä, oli niin monia kiireisiä tehtäviä, että meidän täytyi siirtää monia niistä myöhempään ajankohtaan. Mutta yhdestä asiasta uusi sihteeristö oli yksimielinen, nimittäin siitä, että matkustaisin Suomeen tuomaan sydämelliset kiitokset kutsusta kongressiin ja ennen kaikkea tervehtimään suomalaisia tovereita ja vanhoja suomalaisia tuttaviani. En voi nimetä jokaista heistä, jotka pyysivät minua tervehtimään täällä istuvia tovereita. Mutta ne sisälsivät kaikki todistuksen hyvistä toveruussuhteista, jotka aikojen kuluessa on solmittu Suomen ja Norjan välillä.

Suurin ja vaikein niistä tehtävistä, jotka meitä Norjassa odottavat, on vaalitaistelun suunnitteleminen ensi syksyksi, meillä on suurkäräjien vaalit lokakuun 4. p:nä. Me olemme siinä onnellisessa asemassa, että työväenpuolue kongressissaan hyväksyi erikoisen ohjelmakohdan, jossa sanotaan, mitä puolue tahtoo tehdä perheenäitien auttamiseksi. Siihen kuuluu enemmän sähkövoimaa koteihin, koneita, jotka säästävät perheenäitiä liialta työltä kodeissa.

Meillä on ollut eräs naisistamme sosiaaliministerinä hallituksessa. Hän on saanut lisätyksi määrärahoja kodinhoitajia ja perheenäitien lomien varten, parantanut sosiaalisia etujamme ja hän on saanut tehtäväkseen lapsia koskevien lakien tarkistamisen. Sikäli olemme paremmin varustettuja suurkäräjävaaleja varten kuin koskaan aikaisemmin.

Mutta meillä on myös vaikeutemme. Työväenpuolue on nyt istunut hallituksessa keskeytymättä 18 vuotta. Sodan aikana kaikki puolueet olivat hallituksessa edustettuina, mutta senjälkeen on työväenpuolue yksin kantanut hallitusvastuun näinä vaikeina aikoina. Kuitenkin on työväenpuolue kyennyt lisäämään äänimääräänsä valitsijoiden keskuudessa. Viime suurkäräjävaaleissa äänesti 46 % valitsijoista työväenpuoluetta. Työväenpuolueella on ollut enemmistö suurkäräjillä viimeisten kahdeksan vuoden aikana ja se lisäsi enemmistöään viime vaaleissa, niin että meillä nyt on 85 edusta-

jaa 150:stä. Kommunisteilla ei ole yhtään edustajaa suurkäräjillä.

Mutta porvarilliset puolueet ovat arvostelleet hyvin voimakkaasti vaalijärjestystä, joka antaa työväenpuolueelle tämän enemmistön. Lopuksi täytyi meidän suostua uuteen vaalijärjestykseen, jota nyt koetellaan ensi kerran ensi syksynä. Uuden vaalijärjestyksen mukaan on työväenpuolueen pakko menettää edustajapaikkoja ja oppositio saa enemmän paikkoja kuin aikaisemmin.

Kysymys on kuitenkin siitä, kuinka suureksi menetys tulee? Kysymys on siitä, kykeneekö työväenpuolue varmistamaan enemmistön suurkäräjillä ja siten säilyttämään työväenhallituksen, joka voi tehokkaasti ja itsenäisesti työskennellä palkannauttijain elintason säilyttämiseksi.

Meidän on lisättävä työväenpuolueen jäsenmäärää, jos aiomme enemmistön säilyttää ja toivomme, että onnistumme siinä. Työväenpuolueen naiset suorittavat oman osuutensa kaikkialla naisjaostoissa ja puolueosastoissa lisätäkseen jäsenmäärää syksyn vaaleihin mennessä. Me tiedämme omasta kokemuksestamme, että sosialidemokratian menestys jossain toisessa maassa innostaa meitä taistelussamme Norjassa. Me toivomme, että meidän onnistuu esittää teille sellaiset tulokset syksyn vaaleista, että se ilahduttaa tovereita muissa maissa.

Norjalaisten tovereiden puolesta tervehdin naisliiton edustajakokousta ja toivotan onnea asioiden käsittelylle ja menestystä sosialidemokratialle Suomessa.

Kouluneuvos Arvi Hautamäki toi SAK:n Naisjaoston, TUL:n Naisjaoston, Sos.-dem. Raittiusliiton, Työväen Matkailuliiton ja Työväen Sivistysliiton tervehdyksen kokoukselle. Hän antoi varauksettoman tunnustuksen sos.-dem. naisten toiminnalle ja lausui innostuksen sanoja heille tulevaisuuden luojina.

Suomen Naisjärjestöjen Keskusliiton tervehdyksen esitti sen puheenjohtaja maisteri *Margit Borg-Sundman* ja muiden kansalaisjärjestöjen tervehdyksen toi varatuomari *Heikki von Hertzen*.

Lopuksi nousi puhujakorokkeelle sos.-dem. naisliikkeen veteraanien riveistä valkohiuksinen *Rauha Ojala*, joka toi vanhan polven onnentoivotuksen kokouksen työlle. Hän puhui sos.-dem. naisten saavutuksista sekä lausui lopuksi: »Taivutan tämän vaalenneen pääni nöyrään kunnioitukseen sosialidemokraattisten naisten saavutusten edessä.»

Kirjallisen tervehdyksen olivat lähettäneet Saksan sosialidemokraattisen Puolueen naiset ja sähkösanomalla tervehtivät kokousta Sosialistisen Internationaalin naissihteeri *Margaret Kissel-Brutschy*, Tanskan naisten puo-

lesta *Nina Andersen*, Suomen Työväen Musiikkiliiton puolesta *Rossi* ja *Iivarinen* ja porilaiset toverit *Fanny Varpela* ja *Jenny Laine*.

Kutsuvieraiden tervehdysten jälkeen seurasi kahvitauko.

KOKOUKSEN LAILLISUUDEN JA PÄÄTÖS- VALTAISUUDEN TOTEAMINEN.

Kahvitauon jälkeen uudelleen kokoonnuttua puheenjohtaja Työne Leivo-Larsson totesi, että kokouksesta on ilmoitettu järjestöille marraskuun 17 p:nä 1952 lähetetyssä kiertokirjeessä N:o 6, Tulevaisuuden lokakuun numerossa ja sos.-dem. puolueen päivälehdissä marraskuun 5. ja 11. päivien välisenä aikana. Sääntöjen 8 §:n mukaan on kutsu varsinaiseen edustajakokoukseen julkaistava vähintään viisi kuukautta ennen kokousta ja edelleen sääntöjen 12 §:n mukaan toimikunnan tiedonannot on toimitettava järjestöille liiton äänenkannattajan, puolueen päivälehden ja kiertokirjeiden välityksellä, sääntöjen 8 §:n mukaan on liittotoimikunnan lähetettävä edustajakokoukselle aiottu esitykset lausuntoineen järjestöille vähintään kuusi viikkoa ennen kokousta. Sääntöjen 18 §:n mukaan on sääntöjen muutokset esitettävä varsinaiselle edustajakokoukselle sääntöjen 8 §:ssä mainitulla tavalla. Kun näin todettiin tapahtuneeksi, katsottiin kokous laillisesti koollekutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

EDUSTAJAIN VALTUUKSIEN HYVÄKSYMINEN.

Valtakirjain tarkastajain lausunto.

Olemme Sos.-dem. Naisliiton toimikunnan toimeksiannosta tarkastaneet liiton XX edustajakokouksen edustajain valtakirjat veraten niitä verotilityksiin ja niissä esiintyviin jäsenmääriin ja saamme tarkastuksen tuloksena ehdottaa, että edus t a j a v a l t u u d e t myönnettäisiin seuraavien järjestöjen edustajille. Näistä on Vallilan Sos.-dem. Ty:n Naisjaosto, Korson Sos.-dem. Naisyhdistys, Kyläsaaren Ty:n Naisjaosto, Lapin T.l. Ty:n Naisjaosto ja Otanmäen Sos.-dem. Ty:n Naisjaosto perustettu tänä vuonna ja suorittaneet veronsa tämän vuoden ensimmäiseltä neljännekseltä, joten ehdotamme, että niidenkin edustajille myönnetään täydet edustajavaltuudet.

Helsingissä huhtikuun 18. p:nä 1953.

Irja Salmela

Hilma Juntunen

**SOS.-DEM. NAISLIITON XX EDUSTAJAKOKOUKSEN
OSANOTTAJAT.**

Uudenmaan ja Helsingin piiri:

Haagan Ty:n Naisjaosto	Tyyne Nevalainen
H:gin Kunnantyöntek. Sos.-dem. Yhd. Naisjaosto	Hilma Savolainen
H:gin Paperityöntek. Sos.-dem. Yhd. Naisjaosto	Irena Liljeqvist
H:gin Sos.-dem. Keskusteluseur. Nj.	Liisa-Maria Piila
H:gin Sos.-dem. Naisyhdistys	Meri Utrio
	Maija Vuoristo
	Marjatta Joutsen
	Hilma Hjort
	Linnea Valkama
H:gin Sos.-dem. Ty:n Naisjaosto	Elsa Paasio
H:gin Taloustyöntekijäin Yhdistys	Elli Lehtinen
	Hilda Tikkanen
Kallion Sos.-dem. Naisyhdistys	Emmi Leimu
Käpylän Sos.-dem. Naisyhdistys	Laila Leskinen
	Siiri Koponen
Pakila-Pirkkolan Sos.-dem. Ty:n Naisjaosto	Tyyne Valjakka
Pasilan Ty:n Naisjaosto	Ida Väänänen
Pitäjänmäen Ty:n Naisjaosto	Aino Riuttu
Puistolantie Ty:n Naisjaosto	Elli Salo
Raattiusväen Sos.-dem. Naiset	Alli Kilpinen
Ruoholahden Sos.-dem. Yhd. Naisj.	Aili Piironen
Sos.-dem. Virkanaisten Klubi	Eila Vuokko
Suvilahden Sos.-dem. Naisjaosto	Maire Manninen
Tapanilan Ty:n Naisjaosto	Jenny Leppä
Vallilan Sos.-dem. Naisyhdistys	Martta Kulonen
	Alma Ukkonen
	Elin Janhunen
	Salli Hantunen
Vallilan Sos.-dem. Ty:n Naisjaosto	Meeri Niemenperä
Valtion viran- ja toimenhalt. Sos.-dem. Yhd. Naisjaosto	Anni Rinne
Viiipurin Sos.-dem. Naisyhdistys	Fanny Borgman
Etelä-Espoon Sos.-dem. Ty:n Naisj.	Anna Järvenkylä
Fiskarsin Ty:n Naisjaosto	Kaarina Kuusinen
Haimoon-Selin Ty:n Naisjaosto	Naimi Lassila
Hyvinkään Ty:n Naisjaosto	Annikki Tuomi
Hyvinkäänkylän Ty:n Naisjaosto	Martta Savolainen
Järvenpään Ty:n Naisjaosto	Elli Niskala
Karkkilan Ty:n Naisjaosto	Irja Saaristo
	Laura Suominen
	Hulda Tuomisto
Kellokosken Ty:n Naisjaosto	Lempi Eerola
Keravan Ty:n Naisjaosto	Elisabeth Järvinen
Korson Sos.-dem. Naisyhdistys	Elsa Sellmer
Korson Ty:n Naisjaosto	Aili Syväso
Kuivannon Ty:n Naisjaosto	Alli Kovanen
Laukkosken Ty:n Naisjaosto	

Leppävaaran Ty:n Naisjaosto
Lohjan Sos.-dem. Naisyhdistys

Nummelan Ty:n Naisjaosto

Nummen Ty:n Naisjaosto
Ojakkalan Ty. Alun Naisjaosto
Otalamin Ty:n Naisjaosto
Porvoon Ty:n Naisjaosto
Rekolan Ty:n Naisjaosto
Savion Ty:n Naisjaosto
Tikkurilan Ty:n Naisjaosto
Virenojan Ty:n Naisjaosto
Virkkalan Ty:n Naisjaosto

Hilda Leander
Sylvi Vuorinen
Sylvi Jokinen
Inkeri Lilja
Anni Heino
Helvi Ahlgren
Eeva Jalava
Martta Rosendahl
Tyyne Salminen
Helvi Lindblom
Elvi Kantola
Elsa Kohtanen
Maiju Ekström
Ida Helle

Turun eteläinen piiri:

Loimaan kauppalan Sos.-dem.
Naisyhdistys
Marttilan Juutilan Ty:n Naisj.
Nummenmäen Ty:n Naisjaosto
Raunistulan Ty:n Naisjaosto
Salon Ty:n Naisjaosto

Turun Karjalaisten Sos.-dem.
Yhd. Naisjaosto
Turun Kutoma-alan Sos.-dem.
Yhd. Naisjaosto
Turun Sos.-dem. Naisyhdistys
Turun Urheiluväen Sos.-dem.
Yhd. Naisjaosto

Uskelan Ty:n Naisjaosto

Aili Savonen
Mirjam Lindroos
Maija Suvanto
Sylvi Kaskinen
Elli Paasio
Alli Salmi
Hilma Thomander
Irja Heikkilä
Adele Tammero
Sylvi Siltanen
Vappu Heinonen
Elsa Lehti

Satakunnan piiri:

Euran Ty:n Naisjaosto
Eurajoen Ylisenpään Ty:n Naisj.
Friitalan Ty:n Naisjaosto
Harjavallan Ty:n Naisjaosto
Harjunpään Ty:n Naisjaosto
Hämeenkyrön Sos.-dem. Naisyhd.
Kauttuan Ty:n Naisjaosto
Kyläsaaren Ty:n Naisjaosto
Lappi T.l. Ty:n Naisjaosto
Pihlavan Ty:n Naisjaosto
Porin Sos.-dem. Naisyhdistys

Rauman Sos.-dem. Naisyhdistys
Rauman Ty:n Naisjaosto
Ruosniemen Ty:n Naisjaosto
Toejoen Sos.-dem. Naisyhdistys

Alma Rosendahl
Elsa Hakala
Lyydia Numminen
Esteri Siik
Maij-Lisa Mäkinen
Irja Hillas
Elma Lähteenmäki
Ida Kotikoivu
Taimi Koskinen
Alma Vesanen
Aili Eskola
Tellervo Johansson
Elli Glade
Naimi Posti
Rosa Varho
Fanny Mäntylä
Sofia Salo
Alma Kylänen

Uutilan Ty:n Naisjaosto	Laura Korhonen
Uuden-Koiviston Sos.-dem. Naisyhd.	Elvi Kotiranta
	Aili Vuori

Hämeen eteläinen piiri:

Forssan Ty:n Naisjaosto	Saima Sinervä
Harvialan Ty:n Naisjaosto	Hilja Janhunen
Humpilan Ty:n Naisjaosto	Ada Peltola
Hämeenlinnan Ammattiyhd.väen Sos.-dem. Yhd. Naisjaosto	Hilda Salomaa
Hämeenlinnan länt. Ty:n Naisjaosto	Martta Heinonen
Hämeenlinnan Sos.-dem. Naisyhd.	Lyydia Louhi
Hämeenlinnan Ty:n Naisjaosto	Kastehelmi Pelkonen
Idänpään Ty:n Naisjaosto	Elsa Jokinen
Iittalan Ty:n Naisjaosto	Toini Toivonen
Jokioisten Ty:n Naisjaosto	Annikki Lahtinen
Järvelän Ty:n Naisjaosto	Elli Romppainen
Lahden Sos.-dem. Naisyhdistys	Siiri Metsä
	Anni Myyryläinen
Leppäkosken Sos.-dem. Yhd. Naisj.	Mimmi Yrjölä
Oitin Ty:n Naisjaosto	Fanny Numminen
Riihimäen Ty:n Naisjaosto	Ida Pöyhönen
Ryttylän Ty:n Naisjaosto	Eva Jokela
Toijalan Ty:n Naisjaosto	Elsa Uusvirta
Turengin Ty:n Naisjaosto	Kaisu Tuominen
Valkeakosken Sos.-dem. Naisyhd.	Martta Kajanto
	Kerttu Louhi
Viialan Ty:n Naisjaosto	Ester Peltonen

Hämeen pohjoinen piiri:

Aitolahden Ty:n Naisjaosto	Toini Loppinen
Jämsän Ty:n Naisjaosto	Tyyne Aalto
Jämsänkosken Ty:n Naisjaosto	Hanna Lindeman
Kinkomaan Ty:n Naisjaosto	Elsa Sundvall
Lielaahden Sos.-dem. Toveriseuran Naisjaosto	Elli Aarni
	Hilja Tavilampi
Linnavuoren Ty:n Naisjaosto	Olga Vuorijärvi
Messukylän Sos.-dem. Naisyhdistys	Elli Helin
Muuramen Ty:n Naisjaosto	Aino S. Ravinen
Mäntän Ty:n Naisjaosto	Marja Karikko
Nokian Ty:n Naisjaosto	Aili Ojala
Pirkkalan Sos.-dem. Yhd. Naisj.	Eva-Kaisa Lamminaho
Pispalan Sos.-dem. Ty:n Naisj.	Laura Kivinen
Rantaperkiön Ty:n Naisjaosto	Helmi Kokkonen
Ruoveden Ty:n Naisjaosto	Lydia Saarikivi
Siuron Ty:n Naisjaosto	Saima Lehtikainen
Säynäsalon Ty:n Naisjaosto	Anni Vesikukka
Sääksjärven Sos.-dem. Yhd. Naisj.	Lempi Etelä
Tahmelan Ty:n Naisjaosto	Anna Saari
Tampereen Autoalan Työntek. Sos.-dem. Yhd. Naisjaosto	Eila Eränen

Tampereen Jalkinetyöl. Sos.-dem, Yhd. Naisjaosto	Martta Lindström
Tampereen Sos.-dem. Naisyhdistys	Elsa Kolinen
	Aina Kivekäs
	Kaarina Rantanen
	Aino-Kaarina Vesa
Tampereen Sos.-dem. Toveriseuran Naisjaosto	Hilma Reinikka
	Irma Moisio
Uudenkylän Ty:n Naisjaosto	Etti Salminen
Velaatan Ty:n Naisjaosto	Anni Vallin
Ylöjärven Sos.-dem. Toveriseuran Naisjaosto	Aili Ruissalo

Kymen piiri:

Haminan Sos.-dem. Naisyhdistys	Toini Jähi
	Maire Peri
Inkeröisten Sos.-dem. Naisyhdistys	Laura Rajamäki
	Hilkka Metsälä
	Sylvi Siukkola
Karhulan Ty:n Naisosasto	Martta Mellin
	Vieno Nurminen
	Vappu Janhunen
	Sylvi Laine
Kausalan Ty:n Naisjaosto	Anna Salonen
Kotkan Sos.-dem. Naisyhdistys	Tilda Tiihonen
	Lempi Leino
	Eevi Laine
	Ester Harju
	Elsa Vakkari
Kuusankosken Sos.-dem. Naisyhd.	Aili Wallen
	Maria Laitinen
Kymin länt. Sos.-dem. Naisosasto	Aino Joukainen
	Helmi Klinga
	Impi Salminen
	Aino Hauhia
Kymintehtaan Sos.-dem. Naisyhd.	Irja Skofelt
	Aili Väre
	Hilda Tommola
Metsolan Ty:n Naisjaosto	Greta Muuri
	Hilda Lahti
Munsaaren Ty:n Naisjaosto	Kerttu Järnstedt
Myllykosken Ty:n Naisjaosto	Lea Laakkonen
Otsolan Ty:n Naisjaosto	Helvi Löppönen
	Toini Pousi
Popinniemen Sos.-dem. Naisyhd.	Tilda Hentunen
	Elin Tulonen
	Anna Blomqvist
	Selma Manneroos
Pyhtään Sos.-dem. Naisyhdistys	Katri Lindfors
Sutelan Ty:n Naisjaosto	Rauha Yrjölä
Tiutisen Sos.-dem. Naisyhdistys	Aune Heikkilä
	Elli Hillo

Ummeljoen Ty:n Naisjaosto	Ida Tepponen
Voikan Sos.-dem. Naisyhdistys	Toini Sipola
	Saima Villadsen
Vuohijärven Ty:n Naisjaosto	Inkeri Puolakka

Saimaan piiri:

Enson Ty:n Naisjaosto	Hilja Meskanen
Imatran Sos.-dem. Ty:n Naisjaosto	Jenny Mononen
	Elma Mustonen
Joutsenon Ty:n Naisjaosto	Tyyne Lehto
	Saara Tuppura
	Liisa Salokannel
	Hilja Laine
Lappeenrannan Sos.-dem. Naisyhd.	Kerttu Karhu
	Aino Räisänen
Lauritsalan Ty:n Naisjaosto	Unelma Ihalempiä
	Iiri Kontiainen
Parikkalan Ty:n Naisjaosto	Aili Matikainen
Parkkarilan Ty:n Naisjaosto	Tyyne Turunen
	Siiri Lyytikäinen
Simpeleen Sos.-dem. Naisyhdistys	Helvi Honkanen
Tainionkosken Sos.-dem. Naisyhd.	Mari Hämäläinen
	Esteri Tuima
	Jenny Anttila
	Orvokki Ranta
Vuoksenniskan Sos.-dem. Naisyhd.	Saimi Ryhänen
	Hilma Nokelainen
	Meeri Finni

Mikkelin piiri:

Enonkosken Ty:n Naisjaosto	Laina Käpykangas
Heinolan Ty:n Naisjaosto	Hilja Oksanen
Mikkelin Sos.-dem. Naisyhdistys	Aili Siiskonen
	Miina Viljakainen
	Hilja Brusi
Mäntyharjun Ty:n Naisjaosto	Anni Karttunen
Pieksämäen Ty:n Naisjaosto	Aino Jauhiainen
Puumalan Ty:n Naisjaosto	Martta Valtonen
Rantasalmen Ty. Sovinnon Naisj.	Ada Kärkkäinen
Savonlinnan Sos.-dem. Naisyhd.	Sinikka Tuunanen
Vihtarin Ty:n Naisjaosto	Hilja Koponen

Kuopion läntinen piiri:

Hankasalmen as. Ty:n Naisjaosto	Laila Martikainen
Iisalmen Ty:n Naisjaosto	Hilja Asunmaa
	Augusta Rytönen
Iisalmen kk:n Ty:n Naisjaosto	Elli Karjalainen
Kuopion Sos.-dem. Naisyhdistys	Tyyne Kröger
Könönpellon Ty:n Naisjaosto	Kerttu Holopainen
Lapinlahden Ty:n Naisjaosto	Alma Korhonen
Lehtoniemen Sos.-dem. Naisyhd.	Alvina Kalinki

Lutilan Ty:n Naisjaosto
 Maaningan Ty:n Naisjaosto
 Sorsakosken Ty:n Naisjaosto

Uimalan Ty:n Naisjaosto
 Varkauden Sos.-dem. Naisyhdistys

Lydia Frondelius
 Martta Ruotsalainen
 Helmi Juutilainen
 Rauha Koivistoinen
 Greetta Pellinen
 Martta Vihavainen
 Helmi Karvonen
 Edla Heiskanen

Kuopion itäinen piiri:

Enon Ty:n Naisjaosto
 Hukanhaudan Ty:n Naisjaosto
 Höljäkän Ty:n Naisjaosto
 Jakokosken Ty:n Naisjaosto
 Joensuun Sos.-dem. Naisyhdistys
 Joensuun Sos.-dem. Toveriseuran
 Naisjaosto
 Joensuun Ty:n Naisjaosto

Kettuvaaran Ty:n Naisjaosto
 Kiteen Ty:n Naisjaosto
 Kontiolahden kk:n Ty:n Naisjaosto
 Lieksan Sos.-dem. Ty:n Naisjaosto
 Outokummun Ty:n Naisjaosto
 Pankakosken Ty:n Naisjaosto

Tohmajärven Kemien Ty:n Naisj.
 Utran Ty:n Naisjaosto
 Uusi-Värtsilän Ty:n Naisjaosto

Irma Hirvonen
 Helmi Kinnunen
 Kaarina Meriläinen
 Aune Parviainen
 Maija Vornanen

Jenny Kuokkanen
 Vieno Karvonen
 Marianna Palanti
 Maija Jokinen
 Tyyne Pyykkö
 Hilja Sutinen
 Ida Toivanen ,
 Siviä Turunen
 Hanna Karppinen
 Elsa Tolvanen
 Tyyne Murtola
 Inkeri Immonen
 Maija Lahti
 Bertta Koistinen

Vaasan eteläinen piiri:

Ilmajoen Ty:n Naisjaosto

Jalasjärven Ty:n Naisjaosto
 Kaskisten Sos.-dem. Naisyhdistys
 Koskenkorvan Ty:n Naisjaosto
 Kurikan Sos.-dem. Naisyhdistys
 Laihian Ty:n Naisjaosto
 Palosaaren Ty:n Naisjaosto
 Panttilan Ty:n Naisjaosto
 Seinäjoen Kaupp. Sos.-dem.
 Naisyhdistys

Vaasan Ammattiyhd.väen Sos.-dem,
 Yhd. Naisjaosto
 Vaasan Sos.-dem. Toveriseuran
 Naisjaosto
 Vaasan Sos.-dem. Ty:n Naisjaosto

Aino Saha
 Senja Salmi
 Hilda Koskipää
 Ellen Peräkorpi
 Aune Ritola
 Aune Peltonen
 Iida Itämäki
 Impi Kytölä
 Helmi Aitaneva

Ellen Vanhala
 Aino Rosti

Helga Almen
 Laila Ketola
 Kaisu Säätelä
 Signe Kontturi

Vaasan itäinen piiri:

Haapamäen Ty:n Naisjaosto
 Inhan Ty:n Naisjaosto

Martta Liimatainen
 Astrid Toikko

Jyskän Ty:n Naisjaosto	Martta Parviainen
Jyväskylän Sos.-dem. Naisyhd.	Tyyne Laukkanen
	Alli Ojaniemi
Keski-Palokan Ty:n Naisjaosto	Helena Kykkänen
Keuruun Sos.-dem. Naisyhdistys	Elna Hänninen
Kukkumäen Ty:n Naisjaosto	Toini Suomalainen
Lohikosken Ty:n Naisjaosto	Hilja Vesterinen
Multian Ty:n Naisjaosto	Naimi Rautava
Puuppolan Ty:n Naisjaosto	Edla Virtanen
Saarijärven Sos.-dem. Naisyhdistys	Helena Aartelo
Suolahden Sos.-dem. Naisyhdistys	Kerttu Laaksonen
	Hilma Nieminen
Tikkakosken Ty:n Naisjaosto	Aino Toivonen
Vaajakosken Ty:n Naisjaosto	Kerttu Hintikka
Viitasaaren Sos.-dem. Naiset	Elli Kolehmainen
Äänekosken Sos.-dem. Naisyhdistys	Vieno Rinne
	Anna Penttinen
	Tyyne Savolainen
	Martta Sinipaasi

Vaasan pohjoinen piiri: -

Himangan Ty:n Naisjaosto	Vieno Kästämä
Isonkyrön Ty:n Naisjaosto	Seere Harjunpää
Kannuksen Ty:n Naisjaosto	Hilma Niemi
Kauhavan Alakylän Ty:n Naisjaosto	Sylvia Valkeiskangas
Kokkolan Sos.-dem. Naisyhdistys	Siiri Saari
Kokkolan Sos.-dem. Toveriseuran Naisjaosto	Hilma Hakala
	Aili Forss
Lapuan Ty:n Naisjaosto	Jenny Latvasalo
Lestijärven Ty:n Naisjaosto	Aili Syrjämäki
Nurmon Ty:n Naisjaosto	Sointu Mattila
Pietarsaaren Ty:n Naisjaosto	Ilkka Lassila
	Helle Lindblom
Ykspihlajan Ty:n Naisjaosto	Saimi Nikkinen

Oulun piiri:

Iin Ty:n Naisjaosto	Kaisa Karppinen
Kajaanin Ty:n Naisjaosto	Selja Mikkonen
Kuusamon Ty:n Naisjaosto	Meeri Laisi
Martinniemen Ty:n Naisjaosto	Aino Annala
	Anni Moilanen
Nivalan Ty:n Naisjaosto	Anna Hourula
Otanmäen Ty:n Naisjaosto	Irene Haapala
Oulun Sos.-dem. Naisyhdistys	Elsa Lusikka
	Hilja Leskelä
Oulun Vaaran Sos.-dem. Naisyhd.	Laura Aalto
	Aino Hyväri
Oulunsalon Ty:n Naisjaosto	Olga Kokko
Taivalkosken Ty:n Naisjaosto	Aini Määttä
Teeri-Hevossuon Ty:n Naisjaosto	Maise Sorsa

Lapin piiri:

Karihaaran Ty:n Naisjaosto	Toini Leinonen
	Hilja Pyykkö
Kemin Sos.-dem. Naisyhdistys	Hilja Minkkinen
	Hilja Puotiniemi
Rovaniemen Ty:n Naisjaosto	Alli Koskinen
	Alli Norvanto
	Kerttu Värn
Veitsiluodon Ty:n Naisjaosto	Olga Jokela

Valtakirjantarkastajien lausunnon nojalla hyväksyttiin edellämainituille 324 edustajalle, jotka edustivat 238 järjestöä, täydet edustajavaltuudet, vaikka Hyvinkäänkylän Ty:n Naisjaoston, Uutilan Ty:n Naisjaoston, Hämeenlinnan Sos.-dem. Naisyhdistyksen, Leppäkosken Ty:n Naisjaoston, Oitin Ty:n Naisjaoston ja Lehtoniemen Sos.-dem. Naisyhdistyksen valtakirjat olivat saapuneet sääntömääräistä aikaa myöhemmin liiton toimistoon.

Edustajakokouksessa olivat läsnä seuraavat kutsuvieraat, piiritoimikuntien edustajat, tilintarkastajat, liittotoimikunnan jäsenet, sanomalehtien toimittajat ja liiton toimihenkilöt:

Kutsuvieraat:

Sos.-dem. Puoluetoimikunta: puheenjohtaja Emil Skog
 Sos.-dem. Eduskuntaryhmä: puheenjohtaja Väinö Tanner
 Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton Naisjaosto: Kerttu Muhonen
 Työväen Urheiluliiton Naistoimikunta: Greta Rajala-Rinne
 Suomen Sos.-dem. Nuorisoliitto: Urpu Manninen
 Nuorten Kotkain Keskusliitto: Toini Tirronen
 Sos.-dem. Raittiusliitto: Mauno Merilinna
 Työväen Sivistysliitto: Arvi Hautamäki
 Pienviljelijäin Neuvottelukunta: Simo Juntunen
 Suomen Ruotsalainen Työväenliitto: Edith Stolt
 Helsingin Työväenyhdistys: Johan Pajusola
 Helsingin Sos.-dem. Piiri: Paavo Kivi
 Ensi Kotien Liitto: Olga Tainio
 Äitien Lomahuolto: Elli Nurminen
 Vanhojen Huolto: Ida Aalle-Teljo
 Lisäksi oli liittokokouksen avajaisissa läsnä:
 Sosiaaliministeriö: apulaisylitarkastaja Annikki Liste
 Lääkintöhallitus: lääkintöneuvos Leo A. Kaprio
 Väestöliitto: tuomari H. von Hertzen
 Suomen Naisjärjestöjen Keskusliitto: maisteri Margit Borg-Sundman
 Lomaliitto: naiss sihteeri Paula Sulkunen
 Kansalaisjärjestöjen Raittiustoiminnan Keskusliitto: toimittaja Eero Kiviranta
 Naisten Raittiuskeskus: sihteeri Senja Majanto

Veteraanit:

Mandi Freyberg Helsingistä
 Selma Halinen Mikkelistä
 Agda Jalkanen Mikkelistä
 Sigrid Kaarto Kotkasta
 Mimmi Karjalainen Riihimäeltä
 Ida Kunelius Helsingistä
 Hilma Laine Porista
 Helmi Lappalainen Helsingistä
 Alma Luhtala Helsingistä
 Ida Manninen Mikkelistä
 Sandra Mäkinen Porista
 Hilma Nenonen Helsingistä
 Sofi Nyrkkö Helsingistä
 Rauha Ojala Tampereelta
 Hilma Rajala Helsingistä
 Olga Salmi Porista
 Anna Sillanpää Messukylästä
 Fanni Toivonen Tampereelta
 Selma Wendelin Otalammelta

Naisten piirijärjestöjen edustajat:

Uudenmaan ja Helsingin Sos.-dem. Naispiirijärjestö: Aili Viitamäki
 Satakunnan Sos.-dem. Naisten Piirijärjestö: Laura Brander-Wallin
 Hämeen etel. Sos.-dem. Piirin Naisjaosto: Hilja Vuorinen
 Hämeen pohj. Sos.-dem. Naispiirijärjestö: Anni Flinck
 Kymen Sos.-dem. Naispiirijärjestö: Bertha Niemelä
 Mikkelin Sos.-dem. Naispiirijärjestö: Maire Haapasalo
 Kuopion Sos.-dem. Naispiirijärjestö: Edit Terästö
 Kuopion it. Sos.-dem. Piirin Naisjaosto: Helga Holopainen ja Maija Jokinen
 Vaasan etel. Sos.-dem. Piirin Naisjaosto: Elsa Raekari
 Vaasan pohj. Sos.-dem. Piirin Naisjaosto: Katri Lagerström
 Oulun Sos.-dem. Piirin Naisjaosto: Helmi Tenhunen
 ja Hanna Ojala

Liittotoimikunta:

Tyyne Leivo-Larsson
 Martta Salmela-Järvinen
 Ulla Tiilikainen
 Meeri Kalavainen
 Kaisa Hiilelä
 Aino Malkamäki
 Lempi Lehto

Varajäsenet:

Aune Seme
 Elsa Lappe

Selma Hiisivaara-Mörk
 Tyyne Paasivuori
 Ida Aalle-Teljo
 Elsa Peräläinen

Tilintarkastajat:

Maria Sinisalo
 Esteri Lankinen
 Lahja Simonen
 Terttu Salminen

Liiton toimihenkilöt:

Tulevaisuuden toimitussihteeri Anu Karvinen
 Järjestösihteeri Irja Salmela
 Taloudenhoitaja Terttu Sainio
 Toimitsija Hilja Tiainen
 Kotitalous- ja käsityöneuvojat: Aili Kiljunen
 Martta Kreutzer
 Helmi Hirvonen
 Lyyli Koivunen
 Toini Leppämäki

Kirjanpitäjä Hilma Juntunen
 Kassanhoitaja Hilikka Rapo
 Toimistoapulaiset Lyyli Lehto
 Liisi Lahtinen
 Lydia Joki
 Maija Elo

Nimenhuudossa todettiin, että kokouksessa oli läsnä 324 täysivaltaista edustajaa 238 järjestöstä. Edellisten lisäksi oli kokousta seuraamassa 92 henkilöä eri puolilta maata. Yhteensä oli kokouksessa läsnä 502 henkeä.

KOKOUKSEN VIRKAILIJAT.

Liittotoimikunnan ehdotuksen mukaisesti valittiin kokouksen puheenjohtajiksi *Tyyne Leivo-Larsson* Helsingistä, *Elsa Kolin* Tampereelta ja *Lempi Leino* Kotkasta. Sihteereiksi valittiin *Martta Salmela-Järvinen*, *Anu Karvinen* ja *Irja Salmela* sekä pöytäkirjantarkastajiksi *Laila Leskinen* ja *Anni Rinne* ja varalta *Meri Utrio*, kaikki Helsingistä. Ääntenlaskijoiksi valittiin *Marjatta Joutsen* Helsingistä, *Helvi Lindblom* Rekolasta, *Kastehelmi Pelkonen* Hämeenlinnasta, *Etti Salminen* Messukylästä, *Orvokki Ranta* Tainionkoskelta ja *Sinikka Tuunanen* Savonlinnasta.

PÖYTÄKIRJAN PAINATTAMINEN.

Liittotoimikunnan ehdotuksen mukaisesti päätettiin, että pöytäkirja laaditaan lyhyesti ja tärkeimpiä puheenvuoroja pääkohdittain selostaen ja painetaan. Pöytäkirjaa lähetetään painatuskustannuksia vastaavasta hinnasta yksi kappale niille järjestöille, joiden jäsenmäärä on alle 50. Muille järjestöille lähetetään kaksi kappaletta.

KOKOUKSEN ESITYSLISTA, TYÖOHJELMA JA KOKOUSSÄÄNNÖT.

Liittotoimikunnan laatima esityslista (alustusvihkon sivuilla 3 ja 4) hyväksyttiin samoin kuin seuraavat liittotoimikunnan ehdotukset kokouksen työohjelmaksi ja kokoussäännöiksi:

Työohjelma.

Sunnuntaina huhtikuun 19 pnä:

- Klo 10** Kokouksen avaus:
 Nuorten Kotkain ja Päivän Nuorten tervehdys.
 Avauspuhe: Liiton puheenjohtaja Tyyne Leivo-Larsson.
 Työläisnaisten marssi (Yhteislaulu)
 Kutsuvieraiden tervehdykset.
 Kahvitauko.
- Klo 12—15** Asioiden käsittelyä.
 » 15—16 Ruokailuloma.
 » 16—18,30 Asioiden käsittelyä.

Maanantaina huhtikuun 20 pnä:

- Klo 9—12,30** Asioiden käsittelyä.
 » 12,30—14 Tutustumiskäynti KK:n toimitaloon, Mikonkatu 17.
 » 14—18 Asioiden käsittelyä.
 Kokouksen lopettaminen.

Kokoussäännöt.

1. Puhe- ja päätösvaltaisia ovat edustajakokouksessa liiton osastojen, sos.-dem. naisyhdistysten ja työväenyhdistysten naisjaostojen valitsevat vakinaiset edustajat. Varaedustaja käyttää äänioikeutta vakinaisen ollessa estyneenä.

Vakinaisen edustajan on poistuessaan jätettävä äänestyskorttinsa varaedustajalle.

2. Esitys- ja puheoikeutettuja ovat liittotoimikunnan ja liittoneuvoston jäsenet, tilintarkastajat, sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän naisjäsenet, naisten piiritoimikuntien edustajat ja liiton toimihenkilöt, sekä ne henkilöt, joille kokous erikoisella päätöksellä antaa puheoikeuden.

3. Jokaisella äänioikeutetulla edustajalla on päätöksiä tehtäessä yksi ääni. Äänen tasan mennessä voittaa se kanta, johon toimessa oleva puheenjohtaja yhtyy. Vaaleissa ratkaisee arpa.

4. Vaalit toimitetaan umpilipuin, jos joku sitä vaatii.

5. Äänestykset toimitetaan nostamalla esiin kullekin edustajalle jaettu punainen osan ottokortti.

6. Puheenvuorot on pyydetty kirjallisesti.

7. Puheenvuorot on esitettävä puhujapaikalta, sillä salissa on huonon kuuluvaisuuden takia käytettävä äänenvahvistajaa.

8. Asia, jota ei ole mainittu esitysvihkossa, ei voi tulla edustajakokouksessa päätettäväksi, ellei se ole liittotoimikunnan esittämä, tai ellei kokouksen päätösvaltaisten edustajain enemmistö siihen suostu. Tämä ei kuitenkaan koske asioita, joista mainitaan yhdistyslain 14 §:ssä.

HAUDOILLA KÄYNTI.

Liittotoimikunnan ehdotuksesta päätettiin lähettää yksi edustaja kustakin piirijärjestöstä viemään kukkatervehdystä veteraanivainajien haudoille. Edustajiksi valittiin Laila Leskinen Uudenmaan, Sylvi Kaskinen Turun eteläisestä, Naimi Posti Satakunnan, Kerttu Louhi Hämeen eteläisestä, Hanna Lindeman Hämeen pohjoisesta, Lempi Leino Kymen, Aino Räisänen Saimaan, Aino Jauhiainen Mikkelin, Loviisa Korkalainen Kuopion, Impi Karvonen Kuopion itäisestä, Laila Ketola Vaasan eteläisestä, Tyyne Laukkanen Vaasan itäisestä, Olga Kokko Oulun ja Toini Leinonen Lapin piiristä.

VALIOKUNNAT.

Päätettiin asettaa seuraavat valiokunnat ja valittiin niihin yksimielisesti seuraavat jäsenet:

Järjestävä valiokunta, jonka jäseniksi valittiin kokouksen puheenjohtajat ja sihteerit.

Menettelytapavaliokunta, jonka jäseniksi valittiin *Sylvi Siltanen* Turusta kokoonkutsujana, *Elsa Paasio* Helsingistä, *Sylvi Vuorinen* Lohjalta, *Siiri Metsä* Lahdesta, *Aino Hauhia* Kymistä, *Aili Siiskonen* Mikkelistä ja *Naimi Ppsti* Raumalta.

Ohjelmavaliokunta, jonka jäseniksi valittiin *Kaarina Rantanen* Tampereelta kokoonkutsujana, *Linnea Valkama* Helsingistä, *Vappu Heinonen* Turusta, *Aili Eskola* Porista, *Tilda Tiihonen* Kotkasta, *Vieno Karvinen* Joensuusta ja *Kerttu Laaksonen* Suolahdesta.

Valistusasiainvaliokunta, jonka jäseniksi valittiin *Martta Kulonen* Helsingistä kokoonkutsujaksi, *Eila Vuokko* Helsingistä, *Hilja Leskelä* Oulusta, *Saima Sinervä* Forssasta, *Siiri Lyytikäinen* Lauritsalasta ja *Hilma Niemi* Kanuksesta.

Talousvaliokunta, jonka jäseniksi valittiin *Martta Vi-havainen* Varkaudesta kokoonkutsujaksi, *Saimi Ryhänen* Vuoksenniskalta, *Ilkka Lassila* Pietarsaaresta, *Aino Annala* Martinniemeltä, *Alli Ojaniemi* Jyväskylästä ja *Irja Saari* Karkkilasta.

SELOSTUS POLIITTISESTA JA TALOUDELLISESTA TILANTEESTA.

Kansanedustaja *Aino Malkamäki* esitti katsauksen poliittiseen ja taloudelliseen tilanteeseen ja ehdotti kokouksen hyväksyttäväksi julkilausuman.

Puheenjohtajan ehdotuksesta julkilausumaehdotus lähetettiin menettelytapavaliokuntaan, jonka ehdotuksesta seuraavana päivänä yksimielisesti hyväksyttiin seuraava julkilausuma:

1

SOS.-DEM. NAISLIITON XX EDUSTAJAKOKOUKSEN JULKILAUSUMA

Sosialidemokraattisen Naisliiton XX edustajakokous lähettää tervehdyksensä kaikille naisille kodeissa, tehtaissa sekä muilla työpaikoilla niin hyvin kaupunkilais- kuin maalais-oloissakin eläville uurastajille. Samalla liittokokous lausuu kaikki liiton jäsenet tervetulleiksi liiton joukkokatselmukseen, liittojuhlaan Tampereelle, kesäkuun 13—14 päivinä 1953.

Edustajakokous toteaa, että vaikka suurvaltojen keskinäiset etupytyet ja ristiriidat edelleenkin vaikuttavat levottomutta herättävinä tekijöinä kansainvälisessä elämässä, kansojen rauhantahto ja vapauden kaipuu on saanut voimak-

kaan ilmauksen sosialidemokratian kasvavassa nousussa. Monissa maissa ovat sos.-dem. puolueet pitkän ajan vaikuttaneet yhteiskunnallisina voimatekijöinä toteuttaen tärkeitä uudistuksia. Nämä uudistukset on voitu saada aikaan kansalaisten demokraattisia ja inhimillisiä vapauksia rajoittamatta, ilman aseita ja ilman verenvuodatusta. Sosialidemokratia on osoittanut luovan voimansa.

Omassakin maassamme on, kiitos voimakkaan sosialidemokraattisen panoksen, voitu sodanjälkeistä rakennustyötä menestyksellisesti suorittaa. Sotakorvauksemme on saatu maksetuksi, inflaationvaara on torjuttu ja tarvikkeita on jälleen riittävästi saatavissa. Vientimme ulkomaisten hintasuhteiden takia heikennyttyä on taloudellinen tilanne kuitenkin viime aikoina uudelleen vaikeutunut. Työttömyys on jälleen monissa kodeissa herättänyt toimeentuloon nähden pelkoa ja epävarmuutta. Tämä osoittaa, ettemme omassa maassamme ole saavuttaneet sitä varmuutta, mikä olisi tarpeen, jotta sos.-dem. puolueen ja sos.-dem. naisliikkeen itselleen omaksumat tavoitteet voitaisiin saavuttaa ja vakauttaa. Mutta on valtava ero sen työttömyyspolitiikan, jota nyt harjoitetaan ja sen välillä, jota harjoitettiin ennen sosialidemokratian läpimurtoa. Sos.-dem. naiset odottavat kuitenkin tähänastista suurempaa suunnitelmallisuutta työttömyyskysymyksen hoidossa.

Kokous toteaa tyytyväisin mielin, että osalle sodan johdosta kotinsa menettäneistä, esim. hävitettyjen alueiden asukkaille ja luovutetuilta alueilta siirtyneelle maata omistaneelle väestölle, on voitu järjestää uudet tilat ja asunnot. Sitä vastoin ei rakennustoimintaa ole yhtä voimaperäisesti hoidettu sen väestönosan hyväksi, joka sodan vuoksi on menettänyt asuntonsa tai joka pysähtyneen ja vaikeutuneen rakennustoiminnan vuoksi ei ole voinut sellaista saada. Asuntorakennustoimintaa on sen vuoksi edelleen voimaperäisesti tuettava sekä valtion että kuntien varoilla, niin että sekä maaseudun että kaupunkien asunnottomat vihdoinkin voivat saada inhimillisen elämän ensimmäisen ja tärkeimmän edellytyksen, oman kodin. Erikoisesti kiinnittää kokous huomiota yksinäisten henkilöiden ja nuorten avioparien asunnontarpeeseen ja odottaa, että heidänkin oman kodin kaipaunsa huomioidaan tasavertaisena muiden kanssa.

Socialidemokraattiset naiset ilmaisevat syvän ja vakavan huolestumisensa sosiaaliseen uudistustoimintaan kohdistetun vastustuspropagandan vuoksi. Kaikki sotiemme aikaiset kunnit lupaukset näyttävät porvaristoltamme unohtuneen ja nyt sen sijaan avoimesti vaaditaan sosiaalisten uudistusten työstämistä. Kommunistit, jotka selittävät kannattavansa »edistyksellistä» pyrkimystä yhteiskunnassa, ovat liittyneet yhdessä porvariston kanssa kannattamaan ns. köyhäinhuolto-
linjan palauttamista sosiaaliseen huoltoomme. Tämä on omiaan jokaiselle selvästi osoittamaan, mitä laatua kommunistien uudistushalu todellisuudessa on ja miten paljon heidän julistustensa sanahelinälle voidaan antaa arvoa.

Jokaisen sosialidemokraatin, niin naisen kuin miehenkin, on päättävästi asetettava vastustamaan sosiaalisen uudistus-toiminnan tielle asettuvaa taantumusta. Sosialidemokraat-tisten naisten koko järjestövoima on edelleenkin kohdistet-tava yhteiskunnallisen turvallisuuden rakentamiseen. Nais-ten tasa-arvoisuus on toteutettava niin poliittisessa kuin ta-loudellisessakin elämässä. Naiset on huomioitava maan hal-litusta muodostettaessa sekä kunnallisia hallintoelimiä ko-koonpantaessa. Naisten asiantuntemukselle on tasapuolises-ti miesten kanssa varattava edustus kaikkialla missä kansa-laisten elämästä ja oikeuksista päätetään. Tuotantoelämä-sä naiselle on tunnustettava täysi oikeus itse valita elämän-uransa. Samapalkkaisuusperiaate on saatava käytäntöön, sillä koska nainen lakiemme mukaan on täysivertainen per-heenelättäjänakin, on työpalkkoja määriteltäessä tämä peri-aate huomioitava. Ammattikasvatusta on tehostettava samoin kuin koululaitosta yleensä kehitettävä niin, että se en-tistä paremmin kykenee valmistamaan nuoria kansalaisia tulevaa elämäntehtäväänsä varten. Vähävaraisuus tai köy-hyys ei saa olla opillisen sivistyksen saamisen esteenä.

Kokous tuomitsee kaikki yritykset palkkojen huonontami-seksi. Kustannustason alentaminen on tehtävä mahdollisek-si voittovaraa pienentämällä ja tuotantoa teknillisesti ratio-nalisoidamalla.

Väkijuomakysymyksen hoitamiseen on jatkuvasti kiinnitet-tävä huomiota, jotta alkoholiton kulttuuri pääsisi sille kuu-luvaan arvoon ja työläiskodit vapautuisivat väkijuomien painajaisesta.

Sosialidemokratian voima on järjestöissämme. Niiden aktiivisuuden kehittäminen on ensiarvoinen tehtävämme. Jo-kaisen järjestömme jäsenen on perehdyttävä sekä puolueem-me että Sosialistisen Internationalen periaateohjelmaan ja toimittava niiden pohjalla. Kehoitamme jokaista naista, jo-ka tahtoo rakentaa maailman rauhaa, turvallisuutta ja va-pautta, liittymään riveihimme. Tulevana toimintakautena on edessämme kolmet vaalit: kunnallisvaalit ensi syksynä, eduskuntavaalit kesällä v. 1954 ja niiden jälkeen tasavallan presidentinvalitsijamiesvaalit. Kaikissa näissä vaaleissa on sosialidemokratian perinteitä puolustettava ja lujitettava.

Jokaisen naisen on oltava paikallaan äänestäjänä ja vaa-livalistustyöntekijänä. Yhteisvoimin luomme lujan muurin tähänastisten saavutustemme ympärille. Niitä on edelleen kehitettävä. Yhteiskunnan on turvattava vanhuksien, 'as-ten ja äitien asema ja oikeudenmukainen elämä sekä toi-meentulo kaikille kansalaisille.

Sosiaalisen edistyksen, yhteiskunnallisen kehityksen, koko inhimillisen elämän ja yksilön koskemattomuuden takaami-seksi tarvitaan vakaumuksellista valistustyötä myös naisten keskuudessa.

Naiset ovat maailman rauhan, kansanvallan, vapauden ja inhimillisyyden tuki: Sosialidemokratia rakentaa yhteistyön maailman!

LIITON TOIMINTAKERTOMUKSET vv. 1950—1952.

Elsa Kolisen johtaessa puhetta ryhdyttiin käsittelemään liiton toimintakertomuksia vuosilta 1950—1952 (alustusvihkon sivut 5—80). Ensimmäisen puheenvuoron sai liiton sihteeri *Martta Salmela-Järvinen*, joka totesi, että kuluneen kolmivuotiskauden aikana liiton toiminta on voimakkaasti mennyt eteenpäin. Sinä aikana on perustettu 146 uutta naisyhdistystä- ja -jaostoa, naisten edustus kunnantvaltuustoissa lisääntynyt ja naisten listojen äänimäärä eduskuntavaaleissa lisääntynyt noin 3.000 äänellä. Kuluneen kolmivuotiskauden aikana on pidetty 2618 puhetta ja järjestetty 769 kurssit. Kansainvälinen toiminta on niinkään vilkastunut. Osoituksena toiminnan menestymisestä on myös tämän kokouksen suuruus.

Koska yleiskeskustelua ei syntynyt siirryttiin yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Kohdat yleiskatsaus, joukostamme poistuneita, liittotoimikunta, jaostot, liiton toimisto ja toimihenkilöt, taloudellinen toiminta, kerhohuoneistot, tiedonannot osastoille, Järjestönainen, äitien kunniamerkit, aloitteita ja lausuntojaja, kunnianosoitukset, edustukset, toiminta v. 1950, liiton edustajakokous, liittoneuvosto, liiton suorittama valistustyö, kunnallisvaalit, liittomme 50-vuotisjuhlat, kotitaloudellinen toiminta, sos.-dem. naisten piiritoimikunnat ja piiritoimikuntien naisjaostot ja perheenemäntien kesävirkistyskurssit hyväksyttiin keskustelutta.

TULEVAISUUS.

Martta Vihavainen huomautti, että Varkauden asiamiehen kohdalle merkitty tilausmäärä ei pidä paikkaansa. Kohta hyväksyttiin.

Kohdat kustannustoiminta, kansainvälinen toiminta, Työväen Kukkasrahasto, kummilapset, opintorahasto, toiminta v. 1951, liittoneuvoston kokous, liiton suorittama valistustyö, eduskuntavaalit, naisehdokkaat, kotitaloudellinen toiminta, liiton osastot, sos.-dem. naisten piiritoimikunnat ja piiritoimikuntien naisjaostot, kesävirkistystoiminta, Tulevaisuus, kansainvälinen toiminta, Työväen Kukkasrahasto, kummilapset, opintorahasto, toiminta v. 1952: liittoneuvoston kokous, liiton suorittama valistustyö, kertapuheet ja erikoisjuhlat hyväksyttiin keskustelutta.

KOTITALOUDELLINEN TOIMINTA.

Aino Hauhia huomautti, että perhelisäperheiden neuvonta on vaikeata, koska neuvojat ovat samalla tasolla kuin neuvottavat ja tiedusteli, onko työ yleensä tarpeellista.

Tyynne Leivo-Larsson totesi, että työn tarkoitus ei ole sellainen, miksi edellinen puheenvuoron käyttäjä sen arvioi. On paljon perheitä, jotka saavat perhelisää, mutta jotka eivät osaa sitä oikein käyttää. Toinen perheenäiti ymmärtää heidän vaikeutensa paljon paremmin kuin virkamies ja kykenee näkemään, missä kohden asioiden hoitoa pitää muuttaa. Niin kauan kuin valtio pitää tätä toimintaa yllä, liittomme tahtoo olla siinä mukana.

Selma Hiisivaara-Mörk sanoi, että olemme kyllä tietoisia neuvontatyön vaikeudesta, mutta silti sitä on pidetty tarpeellisena. Työtä on kyllä täällä Helsingissä arvosteltu, sillä se on paljon vaikeampaa kuin toimistotyö. Kielteisistä puolista huolimatta sitä tarvitaan.

Laura Rajamäki asettui puolustamaan Hauhiaa todeten, että heidän piirissään on ollut vaikeuksia, koska koulutettua neuvojakuntaa puuttuu.

Bertha Niemelä mainitsi, että työ heillä on luistanut hyvin siihen saakka, kun sosiaalisihiteeri vaati, että neuvojien on oltava koulutuksen saaneita. Tiedusteli, edellytetäänkö, että neuvojat ovat koulunkäyneitä.

Martta Kulonen totesi, että heidän järjestössään on lähdetty siitä, että työ on vapaaehtoista eikä edellytä ammattikoulutusta. Työtä tehtiin useampana vuonna ja se sai hyvän vastaanoton. Ei pitänyt työtä kaupungeissa niin tarpeellisena kuin maaseudulla.

Lydia Saarikivi katsoi, että tätä työtä tarvitaan juuri kaupungeissa, koska maaseudulla kaikki tuntevat toisensa, ei uskalla mennä neuvomaan.

Elli Nurminen huomautti, että ei ole tullut määräystä siitä, että neuvojan pitäisi olla ammattikoulutuksen saanut. Tämä tehtävä on luottamustehtävä. Kun tähän työhön meidän piirissämme ryhdyttiin, harjoittivat sitä vain maatalousnaiset ja jos me jäämme pois, tehdään tätä työtä vain porvarillisella taholla. Työkenttää on ollut ja äidit ovat olleet ohjeista hyvin kiitollisia. Niin kauan kuin valtio tätä toimintaa ylläpitää, olemme siinä mukana.

Sylvi Siltanen totesi, että myönteisiä tapauksia on ollut paljon enemmän kuin kielteisiä ja on voitu todeta, että huoltoviranomaiset eivät tarpeeksi tunne perheitä, joten työtä on syytä jatkaa.

Aino Hauhia oli iloinen siitä, että asiaa selvitettiin ja halusi tietää, kuinka valtion määrärahat jaetaan.

Hilma Thomander totesi, että työtä on jatkettava ja että monet sosiaalisen alan virkamiehet ovat ojennuksen tarpeessa.

Elli Nurminen ilmoitti, että valtion määräraha jaetaan siten, että maatalousnaiset saavat määrärahasta puolet, toisen puolen saa Kotitalouskeskus, joka jakaa sen seitsemälle järjestölle.

Kohta hyväksyttiin.

Kohta liiton osastot hyväksyttiin keskustelutta.

SOS.-DEM. NAISTEN PIIRITOIMIKUNNAT JA PIIRITOIMIKUNTIEN NAISJAOSTOT.

Anni Flinck huomautti piirijärjestöjen vuosi- ja neuvottelukokouksien kohdalla, että siinä ei mainita tammikuussa 1952 pidettyä Hämeen pohj. naispiirin kolmipäiväistä neuvottelukokousta, jossa sekä liiton sihteeri että toimitussihteeri ovat olleet luennomassa.

Martta Salmela-Järvinen mainitsi, että tällä kohtaa on mainittu vain liiton järjestämät tilaisuudet ja siitä puuttuu muidenkin piirien järjestämät kokoukset.

Anni Flinck totesi, että kun kunnallispäivät on merkitty, voitaisiin tämäkin merkitä.

Martta Salmela-Järvinen huomautti, että kunnallispäivät vietettiin liiton kehoituksesta.

Puheenjohtaja *Elsa Kolinen* ehdotti päätettäväksi, että lisätään tämä kohta toimintakertomukseen.

Työne Leivo-Larsson ei hyväksynyt puheenjohtajan ehdotusta, sillä silloin olisi muidenkin piirien kurssit merkittävä toimintakertomukseen.

Kohta hyväksyttiin sellaisenaan.

Kohdat Tulevaisuus-lehti, kansainvälinen toiminta, opintorahasto, kummilapset, Työväen Kukkasrahasto ja liitteet hyväksyttiin keskustelutta.

Toimintakertomukset katsottiin kokonaisuudessaan hyväksytyiksi ja asian käsittely päättyneeksi.

TILIKERTOMUSTEN HYVÄKSYMINEN JA TILI- JA VASTUUVAPAUDEN MYÖNTÄMINEN.

Otettiin käsiteltäväksi vuosien 1950, 1951 ja 1952 tilikertomukset, jotka oli monistettuina jaettu kokousedustajille. Terttu Sainio esitti kertomukset kokoukselle. Vuoden 1950 tilikertomus hyväksyttiin keskustelutta. Vuoden 1951 tilikertomuksen kohdalla

Hanna Lindeman tiedusteli, peritäänkö perusjärjestöiltä tilittämättömiä tilausmaksuja. Eikö asiamies ole jaoston tai yhdistyksen jäsen, miksi saatavat on liiton vastuulla. Jaoston olisi vastattava asiamiehen suorituksista.

Terttu Sainio lausui, että olisi hyvä, jos liittokokous olisi sitä mieltä, että jos asiamies jättää maksamatta, saatava voidaan jaostolta tai yhdistykseltä periä.

Hanna Lindeman esitti, että liittokokous päättäisi velvoittaa jokaisen jaoston, joka valitsee asiamiehen, huolehtimaan myös siitä, että hän suorittaa tilityksensä aikanaan.

Ehdotus hyväksyttiin ja vuoden 1951 tilinpäätös vahvistettiin.

Vuoden 1952 tilinpäätös hyväksyttiin keskustelutta.

Puheenjohtajan luettua edellämainittujen vuosien tilintarkastuslausunnot myönnettiin liittotoimikunnalle tili- ja vastuuvapaus.

PUHEENJOHTAJAN VAALI.

Anni Rinne ehdotti, että yksimielisesti valittaisiin liiton puheenjohtajaksi edelleen *Tyyne Leivo-Larsson*. Voimakaat kättentaputukset todistivat kokouksen kannatusta ja ehdotus tuli kokouksen yksimieliseksi päätökseksi.

Puheenjohtaja *Elsa Kolin*en toivotti *Tyyne Leivo-Larssonille* onnea, menestystä ja kestävyyttä vaikeassa tehtävässä.

Tyyne Leivo-Larsson kiitti hänelle osoitetusta luottamuksesta ja toivoi edelleen saavansa tukea tehtävänsä hoitamisessa.

LIITTOTOIMIKUNNAN JÄSENEHDOKKAIDEN NIMEÄMINEN.

Tilda Tiihonen ehdotti *Meeri Kalavaisen* ja *Ida Aalle-Teljon*. *Aino-Kaarina Vesa* ehdotti *Kaisa Hiilelän*, *Aino Malkamäen*, *Martta Salmela-Järvisen* ja *Aune Semen*.

Ida Aalle-Teljo pyysi vapautusta ehdokkuudesta korkean ikänsä vuoksi.

Alma Ukkonen ehdotti *Ulla Tiilikaisen* ja *Martta Kulosen*.

Maija Vuoristo ehdotti *Elsa Peräläisen*.

Elsa Paasio ehdotti *Tyyne Paasivuoren*.

Jenny Mononen ehdotti *Aino Räisäsen*.

Tyyne Kröger ehdotti *Elli Nurmisen*.

Aune Seme kieltäytyi ehdokkuudesta liiton toimihenkilönä.

Ester Siik ehdotti *Laura Bränder-Wallinin*.

Hanna Lindeman ehdotti *Lempi Lehdon* ja *Elsa Kolisen*.

Anni Rinne kannatti *Peräläisen*, *Tiilikaisen*, *Kalavaisen*, *Hiisi-vaara-Mörkin*, *Hiilelän*, *Kulosen*, *Lehdon* ja *Malkamäen* ehdokkuutta.

Hilda Salomaa kannatti *Lempi Lehdon* ja *Aino Malkamäen* ehdokkututa ja ehdotti lisäksi *Siiri Metsän*.

Sylvi Siltanen ehdotti, *Vappu Heinosen*.

Hilja Oksanen ehdotti *Maire Haapasalon*.

*Elsa Kolin*en kieltäytyi ehdokkuudesta matkavaikeuksien vuoksi.

Astrid Toikko ehdotti *Impi Lukkarisen*.

Ida Aalle-Teljolle myönnettiin vapautus ehdokkuudesta ja kiitettiin häntä pitkäaikaisesta työstä liiton hyväksi. Aune Semelle ja Elsa Koliselle myönnettiin niinikään vapautus. Liittotoimikunnan vaali jätettiin ääntenlaskijoiden valmisteltavaksi ja päätettiin suorittaa lippuäänestys seuraavana aamuna nimenhuudon yhteydessä.

Kokous päättyi klo 18.30.

TOINEN KOKOUPÄIVÄ.

Kokousta jatkettiin maanantaina huhtikuun 20. p:nä klo 9 Lempi Leinon toimiessa puheenjohtajana. Nimenhuudossa todettiin 314 edustajan olleen läsnä.

LIITTOTOIMIKUNNAN VAALI.

Nimenhuudon yhteydessä toimitettiin lippuäänestys liittotoimikunnan valitsemiseksi. Päätettiin, j että saa äänestää kuutta ja kuusi eniten ääniä saanutta' tulee liittotoimikunnan vakinaisiksi ja kuusi seuraavaa varajäseniksi. Ääntenlaskijani toimitettua tehtävänsä todettiin, että vaalissa oli jätetty 314 vaalilippua, jotka kaikki hyväksyttiin. Liittotoimikuntaan valittiin vakinaisiksi jäseniksi *Meeri Kalavainen* 269 äänellä, *Martta Salmela-Järvinen* 250, *Ulla Tiilikainen* 230, *Aino Malkamäki* 181, *Ellä Nurminen* 175 ja *Kaisa Hiilelä* 149 äänellä. Varajäseniksi tulivat *Lempi Lehto* 104 äänellä, *Martta Kulonen* 87, *Impi Lukkarinen* 76, *Vappu Heinonen* 71, *Laura Brander-Wallin* 57 ja *Selma Hiisivaara-Mörk* 45 äänellä. Lisäksi sai äänestyksessä *Työne Paasivuori* 41 ääntä, *Elsa Peräläinen* 35, *Aino Räisänen* 21, *Siiri Metsä* 16 ja *Maire Haapasalo* 9 ääntä.

LIITTONEUVOSTON ASETTAMINEN.

Liittoneuvostoon valittiin piirien ehdotuksesta seuraavat henkilöt:

Hämeen eteläisestä vaalipiiristä *Lydia Louhi*, varalle *Elin Toivonen*.

Hämeen pohjoisesta vaalipiiristä *Kaisa Hiilelä*, varalle *Anni Flinck*.

Kuopion itäisestä vaalipiiristä *Vieno Karvinen*, varalle *Helga Holopainen*.

Kuopion läntisestä vaalipiiristä *Elli Nurminen*, varalle *Edit Terästä*.

Kymen vaalipiiristä *Meeri Kalavainen*, varalle *Lempi Leino*.

Lapin vaalipiiristä *Kerttu Värn*, varalle *Hilja Minkkinen*.

Mikkelin vaalipiiristä *Aili Siiskonen*, varalle *Tyyne Vihne*.

Oulun vaalipiiristä *Helmi Peiramo*, varalle *Hanna Ojala*.
Saimaan piiristä *Aino Räisänen*, varalle *Hilja Henttonen*.
Satakunnan vaalipiiristä *Laura Brander-Wallin*, varalle *Hilma Laine*.

Turun eteläisestä vaalipiiristä *Sylvi Kaskinen*, varalle *Sylvi Siltanen*.

Uudenmaan ja Helsingin vaalipiireistä *Aili Viitämäki*, varalle *Eva Kuittinen*.

Vaasan eteläisestä, vaalipiiristä *Meeri Härmä*, varalle *Katri Iitiä*.

Vaasan itäisestä vaalipiiristä *Impi Lukkarinen*, varalle *Kirsti Laukkanen*.

Vaasan pohjoisesta vaalipiiristä *Katri Lagerström*, varalle *Jenny Latvasalo*.

TILINTARKASTAJIEN VAALI.

Tilintarkastajiksi valittiin edelleen vakinaisiksi *Terttu Salminen* ja *Lahja Simonen* ja varalle *Bertta Latvala* ja *Vera Sumu*.

POLIITTISEEN TOIMINTAAN VALMENTAUTUMINEN.

(Alustusvihkon sivut 81—85.)

Martta Salmela-Järvinen: Naiset edustavat sosiaalista näkemystä ja pystyvät toimimaan käytännöllisellä linjalla. Tähän olemme pyrkineet kaiken aikaa, mutta asiaa on korostettava yhä uudelleen. Kuitenkin on myös perehdyttävä sosialismin perusteisiin samoin kuin internationaalien ohjelmaankin. Päätöslauselmassa on näihin seikkoihin kiinnitetty huomiota. Erikaisen tärkeää

on saada opiskelutyö käyntiin järjestöissä, varsinkin uusissa osastoissa. Ponsien viidenteen kohtaan nähden, jossa kiinnitetään huomiota kunnalliseen toimintaan, meidän on muistettava, että niin sanottua puolueettomuutta ei ole olemassa. Meidän on myös, kuten 6. kohdassa sanotaan kiinnitettävä huomiota osuustoimintaliikkeeseen ja pidettävä huolta siitä, että työläiskotien lapset liittyvät myös jäseniksi osuusliikkeisiin.

Vieno Nurminen: Karhulassa kiinnitettiin huomiota viidenteen ponteen ja todettiin, että työläiskotien lapset hyvin harvoin antautuvat sosiaaliselle alalle. Siihen seikkaan on järjestöjen kiinnitettävä huomiota.

Aino Räsänen: Porvaristo on tullut aktiiviseksi ja ryhdistäytynyt. Eräät porvarijärjestöt pyrkivät järjestelmällisesti saamaan työläisiä mukaan toimintaansa ja teollisuuslaitokset tukevat niitä perustamalla naisjärjestöjä toimintapiiriinsä. Virkoja täytettäessä käy usein niin, että vaikka hakijoina on päteviä naisia, valitaan virkaan kuitenkin vähemmän pätevä mies.

Hilma Thomander: Salmela-Järviselältä jäi yksi asia mainitsematta, nimittäin se, että kirjallisuutta on kaupattava. Oli samaa mieltä siinä, että työläiskotien on koulutettava lapsiaan sosiaalisille aloille.

Bertha Niemelä: Opintotoimintaan on kiinnitettävä huomiota, koska perheenäitien on vaikea päästä pitemmille kursseille. Toimintakertomukseen olisi lisättävä maininta siitä, minkä järjestöjen alaisena toimii opintokerho.

Kerttu Värn: Sosialidemokratian periaatteita ei voi toteuttaa käytännössä, ellei tunne niitä. On opiskeltava järjestelmällisesti, sillä ei ole niinkään yksinkertaista omaksua sosialidemokratiaa. Kolmanteen kohtaan olisi lisättävä, että on lähetettävä opiskelijoita työväenliikkeen opistoihin. Seitsemänteen kohtaan niinkään pitäisi lisätä, että puoluekokoukseen lähetettäisiin edustajiksi myös naisia.

Helga Holopainen kehoitti liittoa lähettämään naistoimitsijoille tilannetiedotusaineistoa.

Aili Väre: Ensimmäisenä tehtävänämme kotiin mentyämme on valita järjestössämme opinto-ohjaaja tai opintoasiamies, muuten asia ei tule hoidetuksi. Opintokerhotyöllä on myös suuri merkitys kirjastojen hankkimisessa perusjärjestöille.

Aili Wallen: Vaaditaan, että on kasvatettava nuorisoa puolue- ja järjestötehtäviin. Se tuottaa usein nuorisolle vaikeuksia, sillä voi menettää työpaikkansa, jos lähtee kouluun. Toisena vaikeutena on se, että kun työläiskodit panevat lapsensa oppikouluun, niin heidän toverinsa rupeavat karttamaan heitä.

Laura Rajamäki: Kymen piiri hyväksyi kokouksessaan alustuksen yksimielisesti. Naistenkin on vihdoinkin ruvettava tajuamaan tehtävänsä. Ellei asioista olla perillä, ei pystytä väittelemään eikä pystyttyä työskentelyyn kentällä.

Siiri Metsä ehdotti puheenvuorot rajoitettavaksi samoin puheajan 3 minuuttiin.

Ehdotus hyväksyttiin.

Elsa Kolinen: Sosiaalisella alalla työskenteleminen on sosiaalidemokraateille tärkeätä ja opintokerhotoihin on kiinnitettävä huomiota.

Martta Salmela-Järvinen kiitti asiallisesta keskustelusta.

P ä ä t ö s : Asia lähetettiin muutosehdotuksineen valitusasiainvaliokuntaan, jonka ehdotuksesta alustus yksimielisesti hyväksyttiin ja päätöslauselma seuraavassa muodossa:

1. Sos.-dem. Puolueen periaateohjelman pohjalla tapahtuva opiskelu on heti saatava käyntiin. Opiskelua ei tule rajoittaa yksinomaan opintokerhoissa tapahtuvaksi, vaan sen tulee ulottua varsinaiseen kokoustoimintaan.

2. Opiskelua sos.-dem. naisliikkeen toimintaa ja periaatteita selostavan kirjellisen opintosuunnitelman pohjalla on edelleen jatkettava.

3. Puolueopistoon ja piirijärjestöjen valmistaville puolueopistokursseille samoin kuin Sos.-dem. Naisliitonkin järjestämille puhuja- ja järjestötoimitsijakursseille sekä työväenliikkeen opistoihin on pyrittävä lähettämään nuoria, opintohaluja naisia osanottajiksi ja tuettava heidän opiskeluaan taloudellisesti jakamalla avustuksia ja apurahoja.

4. Sos.-dem. Naisliiton järjestämille neuvottelupäiville, joille kutsutaan osastojen luottamushenkilöitä, olisi jokaisen osaston lähetettävä puheenjohtajansa, sihteerinsä ym. toimihenkilönsä, koska juuri näissä kokouksissa parhaiten voi perehtyä vallitsevaan poliittiseen ja taloudelliseen tilanteeseen ja puolueen sekä Sos.-dem. Naisliiton menettelytapoihin ja tehtäviin.

5. Sosialidemokraattisten naisten on toimiessaan kunnallisissa elimissä, valtuustoissa ja lautakunnissa huolehdittava siitä, että sosialidemokratian periaatteita toteutetaan käytännössä. On myös pidettävä silmällä sitä, ettei virkoja täytettäessä sivuuteta sosialististen kotien lapsia tai sos.-dem. puolueeseen kuuluvia virkamiehiä käyttäen tekosyynä sitä, että joku kilpaileva, mutta tunnetusti »puolueeton» porvarillinen hakija olisi pätevämpi, jolloin mittapuuna voidaan käyttää monesti tehtävän hoitamisen kannalta aivan toisarvoisia seikkoja.

6. Sos.-dem. Naisliiton osastojen toimihenkilöiden ja jäsenten on tarkkaavasti seurattava paikkakuntansa ammattilisten, osuustoiminnallisten ym. työväenluokan yhteisten järjestöjen toimintaa, niin etteivät kommunistit niiden keskuudessa voi yhtenäisyyden varjolla harjoittaa harhauttamispropagandaa omien tarkoitusperiensä hyväksi.

7. Jäsenistön kiinnostusta poliittisiin kysymyksiin on herätettävä keskustelemalla päivän tapahtumista järjestöjen kokouksissa ja osallistamalla yhteisiin puolueväen neuvottelu- ja selostustilaisuuksiin. Naisten edustusta piiri- ja puoluekokouksiin on lisättävä.

SOSIAALISTA TURVALLISUUTTA LISÄTTÄVÄ.

(Alustusvihkon sivut 85—89)

Työne Leivo-Larsson: Puoluekokoukselle esitettiin tätä asiaa koskeva alustus, joka hyväksyttiin. Asiaa on kuitenkin jatkuvasti pidettävä esillä, sillä paljon vääriä käsityksiä on olemassa. Nekin ihmiset, jotka eivät ollenkaan maksa tai maksavat hyvin vähän veroja, valittavat verojen suuruutta. Tässäkin suhteessa on päästävä suurempaan oikeudenmukaisuuteen. Välillisistä veroista on päästävä, sillä ne kohdistuvat raskaimmin köyhimpään väestöön. Lapsiperheet maksavat välillisiä veroja enemmän kuin saavat lapsilisää. On myös kiinnitettävä huomiota yksinäisten naisten ryhmään, jotka aina eivät tahdo objektiivisesti arvostella yhteiskunnan asioita. On väitetty, että sosiaalinen huolto lisää holtittomuutta, mutta tutkimus on osoittanut, että sitä on aina ollut olemassa. Työväestö myös itse rikkoo sosiaalisia lakeja myymällä kesälomansa ja tekemällä ylitöitä. Uusiin sosiaaliin työmuotoihin nähden on hyvä, että ne ensin ovat järjestöjen kokeiltavana, ennenkuin yhteiskunta ryhtyy niitä toteuttamaan. Tällä tavoin mekin olemme joutuneet vapaaehtoiseen huoltotyöhön rakentamalla esim. vanhainkodin, Käpyrinteen, jota kunnat voivat käyttää esimerkkinä omia laitoksia suunnitellessaan. Meidän piirisämme on myös pohdittu osallistumista porvarilliseen hyväntekeväisyyteen ja päädytty siihen, että on hyvä meidän edustajiemme olla mukana yleistä mielipidettä muokkaamassa. Siinä ei kuitenkaan pidä mennä liiallisuksiin ja on muistettava edustaa sosiaalidemokraattista näkemystä, Puolueohjelman ja puolueen sosiaalipoliittisen ohjelman tunteminen on tärkeätä.

Tilda Tiuhonen: Toiseen pontteen on kiinnitettävä huomiota. Verotuksessa pitäisi ottaa huomioon, että eläkkeellä olevia vanhuk-
sia ei verotettaisi. Eläketulo olisi vapautettava verosta tai tulo-
rajaa olisi nostettava.

Kerttu Värn: Sosiaalidemokraattien suorittamaa sosiaalista työtä on entisestään syvennettävä ja neuvontatoimintaan kiinnitettävä huomiota. Myös tietoutta on hankittava ja opiskeluun tälläkin alalla kiinnitettävä huomiota. Eduskuntanaisille lähetettiin Lapista sellaiset terveiset, että pitkistä sairasmatkoista pitäisi saada korvaus. Ainakin pitäisi päästä siihen, että pitkien sairasmatkojen kulut saisi vähentää verotuksessa. Leskiäidit pitäisi myös saada samaan asemaan kuin sotalesket.

Martta Kulonen: Sosiaalinen turvallisuus on ollut liiton ohjelmassa aina. Luulisi, että käsitykset jo olisivat selvinneet ja luulisi, että porvarilliset piiritkin olisivat jo päässeet vanhanaikaisista käsityksistään, mutta yhä vieläkin vaaditaan, että »jokaisen on eletävä omillaan». Meidän on muistettava, että jos vaaditaan veroja alennettavaksi sosiaalisen huollon kustannuksella, joudumme kärsimään.

Kerttu Karhu: Liiton kanta on oikea ja täällä on jo viitattu syihin, miksi on oltu mukana porvarillisessa huoltotyössä. Avustusvarat tulivat suurimmaksi osaksi ulkomailta ja on ollut pidettävä huolta, että ne tulivat oikein jaetuksi. SPR:n jakaessa avus-

tuksia vanhuksille, on työhön mentävä mukaan ja pidettävä huolta, että järjestö valitsee sinne edustajansa.

P ä ä t ö s : Liittotoimikunnan alustus ja päätöslauselma hyväksyttiin.

VALISTUSTYÖMME.

(Alustusvihkon sivut 89—92.)

NAISTEN YHTEISKUNNALLISEN VASTUUN SYVENTÄMINEN.

(Alustusvihkon sivut 95—97.)

Martta Salmela-Järvinen: Valistustyöalustus ei saa olla mikään välttämätön paha, vaan sen pitäisi olla tärkeimpiä asioita työlisassamme. Kunnallisvaaleihin on kiinnitettävä huomiota ja erikoisesti siihen, että vaaleihin mennään yhden hengen listoilla. Eduskuntavaaleissa taasen on kiinnitettävä huomiota edustuksen lisäämiseen. Naisten propagandan tarkoituksena ei ole vallata miehiltä paikkoja vaan lisätä puolueen äänimäärää ja edustusta. Järjestötoiminnassa on kiinnitettävä huomiota uusien jaostojen perustamiseen ja erikoisesti täsmällisyyteen kaikissa asioissa, sillä se on järjestötoiminnan a ja o.

Pidettiin lounastauko klo 12.30—14.00. Tauon jälkeen jatkettiin keskustelua Tyyne Leivo-Larssonin toimiessa puheenjohtajana.

Anu Karvinen: Liiton äänenkannattaja Tulevaisuus ja työ sen edistämiseksi kaikin tavoin liittyy oleellisesti koko liiton valistustyöhön. Viimeksi kulunutta kolme vuotta voidaan lehdenkin kannalta pitää entistä valoisampana ja edellisen liittokokouksen asettamat evästyksset on voitu ainakin tyydyttävästi saavuttaa. Taloudelliseen kannattavuuteen on päästy ja tämän vuoden puolella on voitu huomattavasti lehden ulkoasua ja paperia parantaa. Lehden tilaajamäärä on hiljalleen lisääntynyt ja pystyi vuodenvaihteessa hinnankorotuksesta huolimatta edelleen lisääntymään nykyiseen n. 20.000 kpl:een. Puolueen aikakauslehtikilpailussa lehtemme menestyi niin hyvin, että kaikki viisi henkilökohtaista palkintoa joutuivat Tulevaisuus-lehden asiamiehille. Mainittakoon nämä viisi Tulevaisuus-lehden parasta asiamiestä tässäkin arvovaltaisessa kokouksessa. He ovat: Anni Mannström Äänekoskelta, Vappu Heinonen Turusta, Alli Salmi Salosta, Elli Ahonen Tampereelta ja Kalle Lehti Parolasta. Tiettävästi ensimmäistä kertaa on mies näin arvokkaan sijan saavuttanut. Meillä on kuitenkin vielä runsaasti mahdollisuuksia levikin lisäämiseen. Asiamiesmäärän lisäämiseen ja irtonumeroiden myyntiin on kiinnitettävä huomiota. Eräänä syynä siihen, että lehti ei

menesty irtonumeromyynnissä, on lehden nimi. Kun syksyllä tiedustelimme liittoneuvoston jäseniltä ja asiamieskokouksissa asiamiehiltä tätä nimikysymystä, oltiin kahta mieltä. Emme halunneet tuoda nimikysymystä varsinaisesti liittokokouksessa päätettäväksi, koska asian täytyy olla kypsä siihen ja hyväksyttävä nimi löydetty. Lehden kohdalla ei katsottu tarpeelliseksi esittää kiinteitä ponsia päätettäväksi muuta kuin sen, mikä sisältyy valistustyöalustuksen viidenteen kohtaan lehden levikin lisäämisestä. Siitä huolimatta pyrimme lehden sisällön parantamiseen, ulkoasun kehittämiseen, sivuluvun lisäämiseen samoin kuin asiamieskokousten jatkuvaan järjestämiseen.

Anni Flinck: Fnsimmäinen huomattava toimintakohde on liittojuhlat Tampereella kesäkuun 13. ja 14. p:nä. Kun kommunistinaiset ovat pitäneet huomattavia juhlia, niin he pitävät ne Tampereella, joten meidän juhlamme ovat hyvänä vastapainona. Liittojuhlilla voimme osoittaa, että olemme marssineet eteenpäin. Olisi annettava liittojuhlilla erillinen julkilausuma. Vaalivalistustyön yksityiskohtaiset ohjeet ovat tarpeen. Tulevaisuus-lehden kohdalla on annettava liitolle tunnustus.

Martta Vihavainen: Yhdyn Anni Flinckin esitykseen erikoisen julkilausuman antamisesta liittojuhlilla. Tulevaisuus-lehden asiat on hyvin hoidettu, lehti leviää muillekin kuin omalle jäsenistölle. Mitä kunnallisvaaleihin tulee, niin vielä ei ole kyetty kasvattamaan tasavertaisuuteen. Naisten on esiinnyttävä voimakkaasti ja ajateltava myös lautakuntia ja muita elimiä, joissa perustava työ tehdään.

Hilma Thomander: Myös muiden puoluelehtien levittämiseen on kiinnitettävä huomiota. Liiton kummilapsiperheille olisi lähetettävä Sarastusta. Tulevaisuus-lehden asiamieskokouksiin olisi kutsuttava kaikki naisyhdistysten ja -jaostojen jäsenet. Lisäksi olisi asiamiesten maksurästit ilmoitettava johtokunnille ja puheenjohtajille.

Kaisa Hiilelä kannatti Anni Flinckin ehdotusta julkilausumaksi liittojuhlilla. Naisten yhteiskunnallisen vastuun syventämiseen on kiinnitettävä huomiota. Miehet väittävät, että naiset eivät halua ottaa vastaan toimia. Alustuksen ponsien toisen kohdan loppuun olisi lisättävä sivulla 97:—————»toimimaan puheenjohtajina ja osaltaan kantamaan vastuun niin järjestö- kuin yhteiskunnallisissakin luottamustehtävissä.»

Jenny Mononen: Tulevaisuus-lehden toimittamiseen nähden ei ole muistuttamista, mutta lähettäminen tapahtuu myöhään. Nimenmuutoksen pitäisi tapahtua edustajakokouksessa.

Olga Jokela: Jos nimi muutetaan, on vaikea tehdä lehteä tunnetuksi. Levikki pitäisi saada kasvamaan.

Olga Kokko: Maaseudun naisten kiinnostus lehteä kohtaan on laimentunut, joten lehteen pitäisi saada enemmän maaseutua koskevaa ainehistoa.

Työne Kröger: Lehden nimenmuutos alentaisi tilaajamäärää, joten toistaiseksi se pitäisi jättää entiselleen. Puoluejärjestöiltä ei voi vaatia, että ne maksaisivat rästinjääneitä tilausmaksuja.

Terttu Sainio: Lehden lähettämisessä saattaa alkuvuodesta ta-

pantua viivytyksiä, sillä useissa tapauksissa tilaukset tulevat myös myöhään.

Hanna Lindeman: Olen lehden nimen muuttamisen kannalla. Tarkoituksena ei liene ollut, että järjestöt maksaisivat rästinjääneet tilausmaksut, vaan että järjestö pitäisi huolta siitä, että asiamies suorittaa maksunsa.

Päätös: Alustus »Valistustyömme» ja siihen kuuluva päätösehdotus hyväksyttiin sellaisenaan ja alustukseen »Naisten yhteiskunnallisen vastuun syventäminen» päätettiin lisätä Kaisa Hiilelän ehdotuksesta: — — »toimimaan puheenjohtajina ja osaltaan kantamaan vastuun niin järjestö- kuin yhteiskunnallisissakin luottamustehtävissä».

Anni Flinckin ehdotuksen kohdalla erillisen julkilausuman esittämisestä liittojuhlien johdosta, päätettiin, että tätä julkilausumaa ei vielä esitetä, vaan annettiin liittotoimikunnan tehtäväksi antaa se myöhemmässä vaiheessa.

EROAVAT TOIMIHENKILÖT

Elsa Kolisen siirtyessä puheenjohtajaksi pyysi Tyne Leivo-Larsson puheenvuoron ja kohdisti sanansa liiton sihteerille Martta Salmela-Järviselle ja kotitaloustoiminnan johtajalle Elli Nurmiselle.

Tyne Leivo-Larsson: Liiton toimihenkilöitten kohdalle tulee tapahtumaan huomattavia henkilövaihdoksia. Elli Nurminen on jo siirtynyt osapäivätyöhön ja Martta Salmela-Järvinen on ilmoittanut eroavansa liiton palveluksesta tänä keväänä.

Elli Nurmisen kohdalla on todettava, että hän on ehtinyt suorittaa nuoresta iästään huolimatta pitkän päivätyön, joka on ollut sikäli merkityksellinen, että se on ollut uranuurtajan työtä. Me piemme poliittisen toimintamme ohella luoneet liittomme piiriin kotien tason kohottamista tarkoittavan toimintamuodon ja tämän toiminnan kehittäminen sekä työnjohto on ollut Elli Nurmisen pienissä mutta tarmokkaissa käsissä.

Monien muiden vaativien tehtävien sitoessa Elli Nurmisen ajan niin, että hän ei enää voinut jatkaa entiseen tapaan, siirtyi Elli Nurminen osatyöntekijäksi." Uskon, että me kaikki tässä tilaisuudessa haluamme esittää Elli Nurmiselle vilpittömän kiitoksemme hänen suorittamastaan suuriarvoisesta työstä liittomme kotitaloustoiminnan johtajana.

Liittomme sihteeri Martta Salmela-Järvinen on liittotoimikunnalle jättänyt ilmoituksen, joka tietää sitä, että hän eroaa liiton sihteerin tehtävästä toiseen tehtävään siirtymisen vuoksi toukokuun vaihteessa.

Liittotoimikunta ei ole asian johdosta tehnyt mitään päätöstä, mutta kun todennäköistä on, että tämä on viimeinen kokous, jossa Martta Salmela-Järvinen sihteerin ominaisuudessa on läsnä, on mielestäni asiallista että asiasta puhutaan tässä kokouksessa.

Liiton puheenjohtajana saanen ensiksi esittää liiton sihteerille parhaat kiitokseni siitä pitkäaikaisesta työstä, jonka hän sihteerinä on suorittanut.

Martta Salmela-Järvisen vuosi sitten täyttäessä 60 vuotta esitettiin hänelle sekä naisliiton järjestöjen että yksityisten jäsenten taholta monia tunnustuksen sanoja ansiosta, sillä Martta Salmela-Järvisessä aivan harvinaisella tavalla on yhdistynyt älyn kirkkaus ja sydämen äidillisyyys.

Martta Salmela-Järvinen on poliittisen naisen esikuva, sellainen, jolla varmaan ei olisi henkilökohtaisia vaikeuksia päästä tasavertaiseksi miesten kanssa, ellei hän tahtois vetää meitä kaikkia siihen samaan tasa-arvoisuuteen ja ellei hän vaatisi miehiltä meille kaikille samaa arvontoa. I

Puheenjohtajana ja sihteerin lähimpänä työtoverina minun on sanottava, että sihteerin työkyky on ollut ilmiömäinen. Meidän kohdallamme on käynyt niinkuin usein avioliitossa, että sille on muodostunut rajaksi seitsemäs vuosi. Ja jos jatkaisin vertausta avioliitosta niin sanoisin, että me olemme olleet suurissa asioissa yksimielisiä ja pienistä kiistelleet. Meillä on ollut yhteinen lapsi, tämä naisliitto ja rakkaus siihen on tasoittanut erimielisyydet, joskin sen lapsen vuoksi ne ovat syntyneetkin eikä henkilökohtaisesti syistä. Me olemme milloin ihastuttaneet milloin ärsyttäneet toisiamme, mutta emme koskaan ikävystyttäneet.

Minä halun tässä tilaisuudessa esittää sekä oman henkilökohtaisen että liittotoimikunnan kiitokset Martta Salmela-Järviselle.

Tyyne Leivo-Larsson siteerasi sitten Aale Tynnin runoa »Kaarisilta» jatkaen: Halusin tässä yhteydessä lainata näitä säkeitä, sillä niissä on sanottu valituin sanoin se, mikä on sanottava ihmiselle, joka niinkuin Martta Salmela-Järvinen on ottanut tehtävänsä yhteiskunnallisena työntekijänä vakavasti ja uhrautuvasti.

Martta Salmela-Järviselle ja Elli Nurmiselle ojennettiin kätentaputusten kaikuessa kukkavihkot.

Martta Salmela-Järvinen kiitti hänelle osoitetusta huomiosta ja jatkoi: Kun vuonna 1921 lähdin järjestäjänä matkaan, olivat kommunistit liittomme hajoituspuhissa. Silloin olin nuori ja vaikeudet oli helppo kestää. Minulla on aina ollut naisliikkeessä hyvä olla, silloinkin kun on ollut paha olla. Aina minua on matkoillani kohdannut rehellinen kädenpuristus ja siitä kiitän kaikkia tovereita. Ennenkaikkea kiitän niitä vanhoja tovereita, jotka aikoinaan kouluttivat minua ja joista monet ovat jo poistuneet joukostamme. Kiitän liittotoimikuntaa ja työtovereita hyvästä yhteistyöstä. En sano hyvästi vaan näkemiin.

Elli Nurminen kiitti hänelle osoitetusta ystävällisyydestä liittotoimikuntaa ja työtovereitaan hyvästä ja pitkäaikaisesta yhteistyöstä. Yhteistyö tulee yhä edelleen jatkumaan vaikkakin hiukan toisissa merkeissä.

VÄKIJUOMALAKIEHDOTUKSEN TARKASTELUA.

(Alustusvihkon sivut 97—100)

Aino Malkamäki: Väkijuomalainsäädäntö olisi säilytettävä ennallaan eikä hyväksyttävä oluen myyntiä maaseudulla. Liittotoimikunta on alustuksen hyväksynyt, mutta ehdottaisin kuitenkin ponnien loppuun lisää seuraavan lauseen: »Väkijuomalainsäädäntökomitean ehdotukset eivät voi toteuttaa näitä pyrkimyksiä.» Lisäys voitaisiin hyväksyä ilman muuta, ilman että alustusta tarvitsee lähettää valiokuntaan.

Anni Rinne yhtyi siihen, mitä Malkamäki oli esittänyt ja korosti sitä, että järjestyneitten naisten on kotoisessa elämässä miuis-tettava raittius. Nuoret eivät saa unohtaa, että vanhemmat ovat taistelleet sen puolesta.

Elli Karjalainen: Alkoholiliikkeen vastuuta alkoholipolitiikasta on korostettava ja jälkihuoltoon on kiinnitettävä huomiota.

Aili Eskola: Porin Naisyhdistyksessä kiinnitettiin huomiota siihen, että järjestöväen piirissä ei kiinnitetä tarpeeksi huomiota raittiuteen. Niiden henkilöiden, joilla on luottamustehtäviä, ja joiden nojalla sos.-dem. liikettä arvostellaan, tulisi julkisissa tilaisuuksissa esiintyä raittiina.

Alli Kilpinen: Maamme alkoholipolitiikka on alusta alkaen ollut väärää. Niinkauan kuin väkijuomista ansaitaan, niin kauan niitä myydään.

Päätös: Alustus hyväksyttiin ja ehdotettu päätöslauselma, johon lisättiin Malkamäen ehdotuksen mukaisesti lause: Väkijuomalainsäädäntökomitean ehdotukset eivät voi toteuttaa näitä pyrkimyksiä.

NUORTEN RAITTIUSTYÖN VÄLTTÄMÄTTÖMYYS.

(Alustusvihkon sivut 100—103)

NUORISO JA SOS.-DEM. NAISLIIKE.

(Alustusvihkon sivut 103—104)

Elin Janhunen: Naisyhdistykset ja -jaostot aika huonosti huomioivat varhaisnuorisotyön eteenpäinviemisen. Äidit eivät johda lapsiaan sen piiriin eikä tehosta sen toiminnan tärkeyttä. Anni Rinne on joskus sanonut, että vanhemmat pitäisi panna koulun penkille ja minä olen samaa mieltä. Älkää kieltäytykö, kun teitä ehdotetaan varhaisnuorisotyötoimikuntiin.

Saimi Ryhänen: Vuoksenlaaksossa ollut ikävä seurata 12—18-vuotiaita tyttöjä. He eivät enää katso kuuluvansa lastenosastoihin eikä nuoriso-osastoa heille ole. Liittotoimikunnan huomiotava tämä silloin kun harkitsee tyttötyötä.

Toini Tirroselle myönnettiin puheenvuoro. Hän totesi, että naisliitto on ikäänkuin äiti, jonka tehtävänä on valvoa, että lapset hoitavat hyvin asiansa. Nuorisotoiminta olisi kuitenkin jätettävä

jo olemassa olevien järjestöjen haltuun ja saatava niille naisjärjestöjen taholta tukea.

Meeri Kalavainen: Ei ole oikein perustaa uusia nuorisjärjestöjä, vaan on tuettava sekä Päivän Nuorten että Nuorten Kotkien työtä. Nuorisjärjestöt ovat suorittaneet arvokasta työtä. Tämän kokouksen tehtävänä tasoittaa nuorten elämäntietä.

Päätös: Liittotoimikunnan lausunnot alustuksiin Nuorten raittiustyön välttämättömyys ja Nuoriso ja sos.-dem. naisliike hyväksyttiin yksimielisesti.

VALTIONAPUA YKSITYISILLE VANHAINKODEILLE.

(Alustusvihkon sivut 104—106)

VANHUUSAVUSTUSLAKIA SELVENNETTÄVÄ.

(Alustusvihkon sivut 106—107)

ELÄKEIÄN ALENTAMINEN.

(Alustusvihkon sivut 107—108)

Elsa Per alainen: Liittotoimikunta on yhtynyt ensimmäiseen alustukseen, jossa vaaditaan valtionapua yksityisille vanhainkodeille. Saimaan piirin alustukseen nähden on sanottava, että siinä on vaikeampi saada muutosta läpi eikä se koskisi vanhuusavustuslakia vaan muutos on saatava köyhäinhuoltolakiin.

Meeri Niemenperä kannatti ehdotusta, että kansaneläkeikä alennettaisiin 60 vuoteen.

Siiri Metsä: Lahden Sos.-dem. Naisyhdistys yhtyy liittotoimikunnan kantaan eläkeikään nähden. Olisi saatava yhtenäiset määräykset siitä, minkä nojalla lääkärit antaisivat työkyvyttömyystodistuksia.

Hilma Thomander: Ruumiillisen työn tekijäin pitäisi saada eläke aikaisemmin. Myös työkyvyttömyyseläkkeen saantiehtoja selvennettävä.

Bertha Niemelän ehdotuksesta puheenvuorot rajoitettiin ja puhe aika 3 minuuttiin.

Maija Vuoristo: Kun vanhuusavustuslaki hyväksyttiin, niin luultiin, että se koskee kaikkia vanhuksia. Tuloraja 110.000 mk on liian alhainen, sitä pitäisi korottaa.

Tilda Tiihonen: Vanhainkotiyhdistysten perustamiseen pitäisi kiinnittää huomiota ja asiasta keskustella järjestöjen kokouksissa.

Aino Räisänen: Saimaan piirissä on vanhuusavustuslakia tulkittu väärin. Teollisuuslaitokset ovat alentaneet eläkkeitä ja siten käyttäneet lakia hyväkseen. Kunnat tehneet myös samalla tavalla ja alentaneet huoltoavustuksia. Kannatti eläkeiän alentamista.

Martta Salmela-Järvinen: Tämä kysymys on liian laaja lyhyessä alustuksessa käsiteltäväksi. Täytyy ottaa huomioon, että tulevaisuudessa vanhat ikäluokat suurenevät ja nuoret vähenevät. Jos eläkeikää alennetaan, niin eläkemaksuja on korotettava, sillä on muistettava, että eläke on vain osa palkasta.

Päätös: Eläkeiän alentamisen suhteen toimitettiin koeäänestys, jossa todettiin, että liittotoimikunnan ehdotuksen kannalla on huomattava enemmistö, joten se tuli päätökseksi. Muut alustukset »Valtionapua yksityisille vanhainkodeille» hyväksyttiin ehdotetussa muodossa ja alustuksen »Vanhuusavustuslakia» selvennettävä kohdalla liittotoimikunnan esitys.

LIITON SÄÄNTÖJEN MUUTOKSET.

(Alustusvihkon sivut 93—94)

Irja Salmela: Liittotoimikunnan sääntömuutosehdotukset ovat suurelta osalta muodollista laatua ja johtuvat siitä, että sääntöjen sanonta on vanhentunut. Sääntöjen 9 §:n muutos on kuitenkin tärkeä. Liittokokouksen järjestäminen on hyvin vaikeata ja kokoukset muodostuvat suuriksi, kuten tämäkin, kun järjestöillä on oikeus lähettää edustaja jokaista alkavaa 50 jäsentä kohti. Tämä pykälä on tehty silloin, kun liitossa oli 50 perusjärjestöä. Sen vuoksi liittotoimikunta on ehdottanut muutosta, niin että edustajaperusteeksi tulee edustaja jokaiselta alkavalta 100 jäseneltä. Liiton äänenkannattajan kohdalla on jo kauan keskusteltu nimenmuutoksesta. Sitä ei kuitenkaan voitu tuoda tälle edustajakokoukselle, koska sopivaa uutta nimeä ei ole keksitty ja senvuoksi on sääntöjen 16 pykälästä haluttu jättää lehden nimi pois.

Kerttu Karhu: Lappeenrannan Sos.-dem. Naisyhdistys vastustaa edustajaperusteen korottamista sataan jäseneseen ja ehdottaa 75. Sääntöjen 16 §:n muuttamista emme vastusta mutta lehden nimen muuttamista kyllä.

Aino-Kaarina Vesa kannatti sääntömuutosehdotusta.

Päätös: Sääntömuutosehdotukset hyväksyttiin liittotoimikunnan esittämässä muodossa yksimielisesti.

ASUNTOJA ON SAATAVA ENEMMÄN.

(Alustusvihkon sivut 108—109)

PERHEETTÖMIEN ASUNTOKYSYMYS ASUTUSKESKUKSISSA

(Alustusvihkon sivu 109)

Martta Lindström: Yksinäisten ihmisten asuntokysymys on hoitamatta, vaikka heitä verotetaan enemmän kuin perheellisiä. Aravalakia muutettaessa on myös yksinäisten asunnontarve otettava huomioon ja valtion ja kuntien rakentaessa asuntoja on niistä varattava osa myös yksinäisille. Ehdotan, että liittotoimikunta veloitetaan viemään tämä asia sos.-dem. eduskuntaryhmän käsiteltäväksi ja sitä tietä eteenpäin sekä että uutta Aravalakia suunniteltaessa siinä otettaisiin huomioon myös perheettömien asuntokysymys.

Ida Väänänen: Asuntokysymyksen hoitamisessa on yksinäisten naisten asunnonsaantiin kiinnitettävä huomiota.

AA

Elli Karjalainen: Asuntokysymykseen meidän pitäisi kiinnittää erikoisen suurta huomiota seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Päätös: Alustukset »Asuntoja on saatava enemmän» ja »Perheettömien asuntokysymys asutuskeskuksissa» ja niihin ehdotetut päätöslauseimat hyväksyttiin yksimielisesti.

LASTENSUOJELUA TEHOSTETTAVA.

(Alustusvihkon sivut 111—112)

YKSINÄISIÄ ÄITEJÄ TUETTAVA.

(Alustusvihkon sivu 112)

Selma Hiisivaara-Mörk: Nyt jo voidaan asettaa kysymys, voidaanko lastensuojelua lakisääteisesti tehostaa. Nykyisinhän laki suo mahdollisuudet lasten valvontaan. Jokaisella on kuitenkin velvollisuus kiinnittää huomiota lasten elämään ympäristössään ja tehdä ilmoitus, mikäli tässä suhteessa laiminlyöntejä ja rikkomuksia tapahtuu.

Hilma Thomander kannatti tehtyjä esityksiä.

Päätös: Alustusten »Lastensuojelua tehostettava» ja »Yksinäisiä äitejä tuettava» kohdalla hyväksyttiin ehdotetut alustukset ja liittotoimikunnan lausunnot.

PUOLUEVEROT.

(Alustusvihkon sivut 110—111)

Terttu Sainio: Tehty ehdotus naisten puolueveron alentamisesta pienemmäksi kuin miesten vero ei ole meille naisille edullinen. Kun me pyrimme tasavertaisuuteen, niin meidän on suostuttava maksamaan sama puoluevero. Asian käytännöllinen hoitaminen olisi myös hyvin vaikeata. Mitä sitten tulee ehdotuksen, että naisliitto saisi naisten puolueverot, niin siihen emme varmaankaan saa puoluekokousta suostumaan. Piirikokouksille tehtiin aikoinaan esitys, että piirit maksaisivat puolet naisten maksamista piiriveroista naispiiritoimikunnalle tai piiritoimikunnan naisjaostolle, mutta se ei johtanut toivottuun tulokseen ja jos jossakin piirissä saatiin aikaan myönteinen päätös, niin sitä ei kuitenkaan ole toteutettu. Mikään ei kuitenkaan estä ajamasta asiaa eteenpäin, mutta tässä vaiheessa olisi liittotoimikunnan esitys hyväksyttävä.

Elvi Kotiranta ja Aili Vuori olivat jättäneet kirjallisen ilmoituksen jouduttuaan lähtemään kotimatalle ennen kuin asia tuli esille. Tässä he toivoivat että asiaa kokouksessa käsiteltäisiin ja että heidän ehdotukseensa suhtauduttaisiin myönteisesti, mutta mikäli heidän esittämänsä kanta ei mene läpi, he hyväksyvät liittotoimikunnan ehdotuksen.

Päätös: Puolueveroja koskevien alustuksien kohdalla hyväksyttiin liittotoimikunnan lausunto yksimielisesti.

KOKOUKSEN LOPETTAMINEN.

Tyyne Leivo-Larssonin siirtyessä puheenjohtajaksi Ruotsin Sos.-dem. Naisliiton edustaja *Annie Wallentheim* esitti kiitoksensa lausuen seuraavaa:

Meillä on vain pieni sana »kiitos» ilmaistaksemme ilomme ja kiitollisuutemme siitä, että olette varanneet meille tilaisuuden olla mukana kokouksessanne. Teidän Ursillanne ja Käpyrinteenne ovat loistava todistus aloitekyvystä, sitkeydestä ja kaikkien vastuksien voittamisesta. Me jätämme teidät nyt esittäen lämpimät kiitoksemme itsemme ja Rakel Seweriinin puolesta, jonka täytyi jo aikaisemmin lähteä paluumatkalle.

Teidän meille muille pohjoismaalaisille käsittämätön kielenne on estänyt meitä ymmärtämästä keskusteluitanne. Mutta ilman sanojakin olemme tunteneet toveruuden ja yhteenkuuluvaisuudentunteen. Meillä on monia siteitä yli Pohjanlahden, jotka perustuvat historiallisiin muistoihin, vanhoihin yhteistyöperinteisiin ja samanlaiseen kulttuurinäkemykseen, mutta ennenkaikkea luonnollisesti siihen, että meidän sydämemme lyövät samassa tahdissa saman asian, sosialistisen oikeudenmukaisuus vaatimuksen puolesta, jonka me olemme esittäneet ja jota me olemme vahvistaneet yhdessä punaisten lippujen alla. Pohjoismaisesta neliapilasta on ehkä meillä ruotsalaisilla ja suomalaisilla eniten yhtymäkohtia. Meillä on yhteinen pyrkimys itsenäisyyteen, josta meidän naisliittomme ovat kasvaneet. Me uskomme ja kokemuksemme tukee meitä siinä, että itsenäisen naisliiton avulla me olemme löytäneet parhaan tien naisten enemmistön voittamiseksi sosialidemokratialle. Me tiedämme, että itsenäisessä naisliikkeessä naisten on pakko itse toimia, mikä kehittää yksilöllisyyteen ja persoonallisuuteen. Me tiedämme myös, että naisliikkeemme samoinkuin puolueemme ei tarvitse vain massoja tuekseen vaalitaistelun aikana vaan se tarvitsee myös aloitekykyisiä, innostuneita ja käytännöllisiä työntekijöitä siinä yhteiskunnan uudistustyössään, jonka se on ottanut tehtäväkseen.

Paljon on tapahtunut senjälkeen, kun isovanhempamme alkoivat. Voimme iloiten todeta, että yhteiskunnan muuttumiseen on suurimpana voimatekijänä vaikuttanut sosialidemokratia. Usko siihen, työ sen puolesta on tehnyt elämän meille kaikille rikkaaksi ja harras toiveemme on, että liekki voidaan pitää palavana kautta sukupolvien.

Kaipauksemme iloon ja valoon ihmisten keskuudessa ja rauhaan kaikille kansoille rotujen ja rajojen yli on yhteinen kaikille maailman naisille. Se innostus, joka tarttui meihin kaikkiin sodan päättyessä, on senjälkeen vähentynyt. Olemme saaneet katkerasti oppia, kuinka monimutkaisia ja toisiinsa kietoutuneita poliittiset ja taloudelliset ilmiöt ovat ja kuinka kohtalokkaana liikkeellepanevana voimana kosto

ja arvovaltanäkökohdat ovat niiden keskuudessa, jotka pelaavat maailman shakkilaudalla. Mutta viimeaikoina olemme nähneet idässä valonsäteen. Kaikki maailman **Kansat** katsovat sitä ihmetellen ja toivoen. Ehkä koittaa ulkopoliittisen jännityksen laukeamisen aika, jolloin demokratia voi voittaa alaa osoittamalla vapaan kansanhallinnon paremmuuden diktatuuriin verraten. Erotkaamme sitä toivoen ja kukin tahollaan kootkoon voimansa sen edistämiseksi.

Lopuksi hän esitti kiitoksensa Martta Salmela-Järviselle, jonka he ovat usein nähneet yhteisissä tilaisuuksissa, ja Tyyne Leivo-Larssonille ja toivotti hänelle onnea ja menestystä puheenjohtajan tehtävässä ja ojensi kummallekin kukkavihon.

Tyyne Leivo-Larsson päätti kokouksen kiittämällä ensin ruotsiksi pohjoismaisia vieraita heidän osallistumisestaan kokoukseen ja toivomalla, että pohjoismainen yhteistyö jatkuisi yhtä kiinteänä ja menestyksellisenä kuin tähänkin asti.

Senjälkeen hän kääntyi kokousedustajien puoleen ja lausui seuraavaa:

Tilanne liitossamme on edellisestä kokouksesta paljon parantunut. Nyt meillä on ollut vähän ulkoista juhluvuuttakin, niinkuin viime kokouksessa lupasimme. Tämä merkitsee sitä, että liiton taloudellinen tila on parantunut, mutta myös sitä, että sattunut ikävä tapaus ei ollut voinut järkyttää meihin kohdistuvaa luottamusta.

Me toivomme suotuisan kehityksen jatkuvan ja erikoisesti me toivomme teidän muistavan tämän ja myyvän liiton arvoja, sillä vain siten me voimme päästä siihen, että seuraavalla kerralla voimme viettää kokoustamme vielä paremmin.

Kokouksen päättyessä on todettava sen suuri merkitys, päätösten yksimielisyys, varhaisnuorten tulevaisuuden koon vetoavasta tervehdyksestä veteraaniin, joka vaalenneen päänsä kumarsi sen saavutusten edessä, mitä nykypäivän sosialidemokratia edustaa.

Pyydän saada kiittää teitä yksimielisestä kokouksesta ja ennenkaikkea täällä vallinneesta rakentavasta hengestä. Kiitos liiton toimihenkilöille sekä tästä kokouksesta että muusta toiminnasta. Kiitos niille liittotoimikunnan jäsenille, jotka nyt jättävät paikkansa ja samalla tervetuloitotus niille, jotka nyt uusina tulevat liittotoimikuntaan tuoden oman kokemuksensa ja oman panoksensa rikastuttaakseen työtä.

Sos.-dem. Naisliiton työ on sitä suuruusluokkaa, että jokainen liittotoimikunnan jäsen joutuu ikäänkuin valonheitäjän valokeilaan ja joutuu ilmoittamaan kannanottonsa mitä erilaisimpiin kysymyksiin ja yleensä olemaan meidän naisliikkeemme viiri.

Minä toivon, hyvät kokousedustajat, että teille tämä kokous on muodostunut evääksi tuleville vaalitaisteluille, jatkuvalla valistustyöllä sosialidemokraattisen elämäkatsomuksen omaksumiseksi. Tässä mielessä annan teille kotiin vietäväksi mietelauseen, joka sisältää puolueemme periaatteet kiteytettynä neljään sanaan: sosialismi ja demokratia, itsenäinen kansa ja yhteistyön maailma.

Kokous päättyi yhteisesti laulettuun Työväen Marssiin.

PÖYTÄKIRJANTARKASTAJIEN LAUSUNTO.

Olemme tarkastaneet edelläolevan pöytäkirjan ja todenneet sen kokouksen menon mukaiseksi.

Helsingissä lokakuun 20. p:nä 1953.

Laila Leskinen

Anni Rinne